

universitātes avīze

PIRMDIENA,
1999. GADA
15. NOVEMBRIS

<http://www.lanet.lv/~luua>

№ 4

APSVEICAM!

LU rektoram Jurim Zaķim 4. novembrī, viņa dzimšanas dienā, tika pasniegts Latvijas Valsts aizsardzības fonda "Lāčplēsis" augstākais apbalvojums "Goda zīme". Attēlā pa labi redzams fonda prezidents Tālvāldis Markvarts sveikšanas brīdī

MĒS PIE VIŅIEM

52. Eiropas augstskolu rektoru konference

Viens no tās dalībniekiem bija LU rektors Juris Zaķis. Viņš dalījās savos iespaidos par konferenci, kura šoreiz risinājās Spānijas pilsētā Valensijā no 28. līdz 29. oktobrim.

No Latvijas mūsu rektors bija vienīgais pārstāvis, no Lietuvas bija divi pārstāvji (Viļņas universitāte un Kauņas universitāte), bet no Igaunijas nav bijis neviens. Arī no Krievijas, Baltkrievijas un Ukrainas - iespējams, finansiālu problēmu dēļ. Kopumā konferencē, kas notiek reizi divos gados, piedalījās apmēram 180 rektoru gan no dažādām Eiropas valstīm, gan ASV.

"Pasaulē viena no lielākajām ir vēl arī Starptautiskā universitāšu asociācija, kura arī satiekas reizi divos gados. Nākamā šīs asociācijas sanāksme notiks Dienvidāfrikā," stāsta J. Zaķis.

Eiropas universitātes pasaules kontekstā

"Eiropa ir viendabīgāka. Satikšanās Eiropā ir nozīmīgāka, jo ir vieglāk savstarpēji saprasties." uzskata rektors. "Šī tikšanās bija saistīta ar to, ka šogad Valensijas universitāte svin 500 gadu jubileju. Tādēļ tā bija dominējošā šajā pasākumā.

Konferences temats bija universitāšu globalizācija, un par to diskutēja Eiropas pārstāvji, ASV šajā jautājumā neizrādīja īpašu aktivitāti. Amerikāņu domāšanas veids atšķiras no eiropiskā, kaut arī pēdējos gadu desmitos Eiropa ir daudz ko kopējusi no Amerikas. Tuvināšanās zināmā mērā tomēr notiek.

Ļoti izteiksmīga bija Meksikas augstskolas pārstāvja runa, kuras galvenā ideja bija - norādīt Eiropas augstskolu nozīmi ārpus Eiropas kontinenta. Šī nozīme tika skaisti raksturota. Eiropa tomēr tiek uzskatīta par universitātes dzimteni (Boloņas universitāte, kurai drīz būs 1000 gadu, ir viena no vecākajām universitātēm pasaulē).

Ir jārēķinās ar to, ka Eiropas universitātēs reti ir vairāk par 50 tūkstošiem studentu - Vācijā apmēram piecās universitātēs ir 40 - 50 tūkstoši, turpretim kādā Meksikas universitātē ir pusmiljons (!) studentu (rektors gan šaubījās, vai šie studenti ir tikai reģistrējušies vai patiešām studē - L. K.). Savukārt Indijā daudzās augstskolās ir vairāk par 250 tūkstošiem studentu. Tā kā studējošo skaits ir atšķirīgs, arī metodes un pieejas ir dažādas."

Konferences temats - globalizācija

"Sākumā tika lasīti pārskata referāti. Viens no tiem, kuru lasīja pārstāvis no Anglijas, bija par to, kāda vieta universitātei ir jāņem savā valstī. Galvenais atzinums bija, ka universitātei visvairāk jānosaka valsts attīstības virzība, jo no universitātes nāk tie, kas veido valsts vadību, pamatkodolu, biznesu utt. Tajā dzimst visas jaunās idejas, kuras valsts tālāk realizē, vadoties pēc tā, ka universitātei var uzticēties.

Tas disonē ar situāciju, kādu mēs redzam pašreiz Latvijā - Universitāte ir tā, kurai valdība liek būt tādai vai citādi, kā nu kuru reizi iegribas. Universitātēm nekad nepāvēl. Var tikai paklausīties, ko universitātes pašas saka.

Pēc referāta nolasišanas, kas iezīmēja universitāšu vadošo lomu, mēs sadalījāmies piecās darba grupās, kurās kopā strādāja pārstāvji gan no Centrāleiropas, gan Austrumeiropas un Rietumeiropas. Vārds "globalizācija" tika minēts kopā ar vārdu "internacionalizācija"

Valensijā šobrīd zied puķes ...

2. lpp. ▶

ŠAJĀ NUMURĀ:

Iepazīsimies ar Kristīni Modniku - Minsteres universitātes stipendiāti 4. lpp.

Iespēja atrast darbu Internetā 4. lpp.

AIESEC Latvija starptautiskās apmaiņas programmas 5. lpp.

Par labāko biznesa plānu - 1000 USD 5. lpp.

Atklāts ANO Informācijas centrs 6. lpp.

VIŅI PIE MUMS

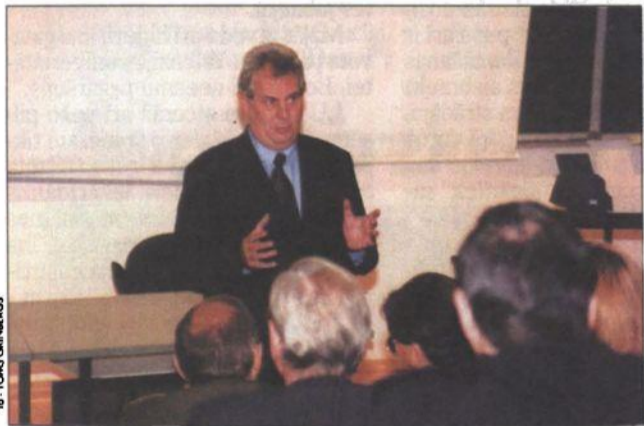
Viesi no Polijas un Čehijas

Polijas ārlietu ministrs Bronislavs Geremeks

Polijas Republikas ārlietu ministrs Bronislavs Geremeks 27. oktobrī LU lasīja nelielu lekciju "Baltijas drošības zona: vēsture, šodiena, nākotne", kurā puda Polijas attieksmi pret NATO paplašināšanu. Lekciju noklausījās arī LU mācībspēki no Juridiskās, Vēstures un filosofijas fakultātes, kā arī citi interesenti. Ministrs tikās ar LU prorektoru profesoru Ivaru Lāci.

Čehijas premjers Milošs Zemans oficiālās vizītes laikā Latvijā tikās ne vien ar Valsts prezidentu Vairu Vīķi-Freibergu, un premjeru Andri Šķēli, uzmanību vērsot uz

Čehijas premjers Milošs Zemans

ekonomisko sadarbību un vienojoties par abu valstu politisko, ekonomisko un kultūras attiecību intensificēšanu. Viņš apmeklēja arī LU un uzstājās ar priekšlasījumu "Pārejas ekonomika un Eiropas integrācija", stāstot par Eiropas Savienību un ekonomisko attīstību.

Čehijas delegācijas sastāvā LU ieradās arī Izglītības, jaunatnes un fiziskās audzināšanas ministrs Eduards Zemans, premjerministra padomnieks Jans Belda un citi. Vizītes laikā Rīgā tika atklāta Čehijas tirdzniecības atbalsta aģentūras pārstāvniecība un parakstīts līgums izglītības jomā.

AKADĒMISKĀS VIENĪBAS

No jums var mācīties labu stāju

No kreisās Jānis Barons (valdes kasieris), Arnis Marcinkēvičs (vecākais) un Jānis Kārklīšs (vecākā vietnieks) saņem apsveikumus

- No akadēmiskajām vienībām var mācīties labu stāju, - tā atzina LU prorektors Ivars Lācis akadēmiskās vienības "Austrums" 116. gadsvētkos.

Svētki aizsākās LU Mazajā aulā, kur valdes vārdā visus uzrunāja vecākais Arnis Marcinkēvičs:

- Šis gaiss "Austruma" dzīvē ir bijis ļoti nozīmīgs, jo katrs austrumietis to pavadīja ar Latvijas valsts pirmā prezidenta, "Austruma" vecbiedra Jāņa Čakstes vārdu sirdī. Jānim Čakstem šogad apritēja 140 gadu.

Šī jubileja visā valstī tika plaši atzīmēta. Visos svinīgajos pasākumos "Austrums" aktīvi piedalījās.

Šajā laikā iznāca arī J. Čakstes grāmata "Taisnība vienmēr uzvarēs", kura ir tapusi pēc a/v "Austrums" ierosmes, un tās sastādītājs ir a/v "Austrums" vecbiedrs Ainārs Dimants.

Kas tad ir "Austrumam" Jānis Čakste?

J. Čakste nav vienkārši vecbiedrs, viņš ir "Austruma" dibinātājs un garīgais tēvs. Es citēšu fragmentu no J. Čakstes grāmatas "Taisnība vienmēr uzvarēs": "Austruma" nama atklāšanas runā J. Čakste pateica, kādu latviešu studenta garīgo tēlu viņš vēlētos redzēt. Ideālisms, nacionālisms un demokrātiskums ir tie principi, no kā arvien un visur jāvadās latviešu

2. lpp. ▶

AKDĒMISKĀS VIENĪBAS

No jums var mācīties labu stāju

1. lpp.

Vecbiedru komitejas priekšsēdētājs Gatis Legzdīns

lai izaudzinātu stingrus raksturus, augsti ētiskas personības. Viņš aicināja studēt nest savas zinības tautā, lai celtu varenu Latviju. Nekad nenorobežoties, bet iet tautā."

Šiem principiem "Austrums" vienmēr ir sekojis. Šos principus austrumieši godā, un vienmēr tie būs mums svēti.

Šogad apīt ne tikai 116 gadi kopš a/v "Austrums" dibināšanas, bet arī desmit gadi kopš a/v "Austrums" atjaunošanas Latvijā. Toreizējie studenti, tagad a/v "Austrums" vecbiedri pieļika daudz darba un pūļu, lai "Austrums" Latvijā atjaunotos, augtu un būtu tikpat spēcīgs, kāds tas bija pirms okupācijas.

Būtiski ir atzīmēt, ka šogad a/v "Austrums" beidzot ir kļuvis par pilntiesīgu "Austruma" īpašuma Ģertrūdes ielā 123 saimnieku. Tas bija grūts darbs vairāku gadu garumā, kurā savas pūles un darbu ieguldīja daudzi austrumieši.

Vērā ņemams notikums šogad bija Sadraudzības deklarācijas parakstīšana. To parakstīja akadēmiskā studentu vienība "Latviete", akadēmiskā vienība "Austrums", konkordija "Valdemārija", studentu biedrība "Fraternitas Rusticana", konkordija "Zintniece"

un Latvijas katoļu studentu akadēmiskās apvienības "Dzintars" Rīgas nodaļa. Šādas deklarācijas nozīme pati par sevi varētu likties formāla, jo deklarācija kā dokuments nevienai no pusēm neuzliek nekādas saistības. Tomēr svarīgi ir tas, ka mūsu organizāciju līdzšinējā sadarbība ir sekmējusi šāda dokumenta parakstīšanu, tāpēc dokuments ir nevis sākums kaut kam jaunam, bet gan novērtējums jau sasniegtajam sadarbības līmenim ar apņemšanos to turpināt.

Īpaši es gribu atzīmēt to, ka šogad a/v "Austrums" vecbiedram Jurim Upatniekam par izciliem sasniegumiem optiskās hologrāfijas jomā tika pasniegta Latvijas Zinātņu akadēmijas Lielā medaļa.

Jāpiemin arī, ka Latvijas Valsts 80. gadadienu mēs atzīmējam kopā ar ci-

svarīgākajiem notikumiem "Austruma" dzīvē ir Darba svētki. Šogad tie tika atzīmēti Pedvālē, kur pavasarī vandāļi bija izpostījuši vairākus mākslas darbus. Tādēļ austrumieši nolēma palīdzēt sakārtot šo jauko Latvijas nostūri.

Šogad notika arī dažādi priekšlasījumi: Vb. Ali Strunke "Par Pasaules brīvo latviešu apvienību"; Vb. Jānis Ābols "Par Dvīnu torni Kualalumpurā"; Vb. Andris Anspoks "2000. gada datorproblēma - ažiotaža vai realitāte?" un daudzi citi.

Tika rīkoti arī viesību vakari ar citām mūža organizācijām, piemēram, ar studentu korporāciju "Spidola", kurā dzirdējām priekšlasījumu par sengrieķu dzeju, ar studentu korporāciju "Varavīksne" - par karnevālu vēsturi un daudzi citi.

Šogad mēs cieņojāmies pie konkordijas "Valdemārija" un piedalījāmies literārajā vakarā, kas bija veltīts Kr. Valdemāram.

Nobeigumā es pateicos visiem a/v "Austrums" draugiem, valdei un Vecbiedru komitejai, kā arī visiem ziedotājiem.

Savu apskatu es beigšu ar citātu no J. Čakstes grāmatas "Taisnība vienmēr uzvarēs": "...sargiet savu valsti, izkopiet to, jo ziniet, ja nebūs Latvijas, nebūs arī jūs."

Diplomāts, arhitekts Jānis Dripe, kļuvis par "Austruma" Goda biedru, teica, ka esot priecīgs par šādu pavērsieni savā dzīvē. J. Dripes kungs dalījās savos personīgajos vērojumos par Zviedriju un abu valstu kultūras, ekonomikas u. c. veida sadarbību.

Zviedri esot lepmi un pašpārliecināti, lai arī ne vienmēr viņu sasniegumi ir pārāki.

Mūsu pirmās asociācijas par Zviedriju un zviedriem ir "labie zviedru laiki Latvijā", bet šobrīd tiek strādāts pie informācijas apkopošanas, kas noticis pirms un pēc šā laika posma.

Cik tuvu vai tālu esam? "Austrumu" tradicionāli bija ieradusies sveikt pārstāves no akadēmiskās vienības "Latviete", korporācijām, konkordijas "Valdemārija" pārstāvis, kā arī puīši no citām studentu biedrībām.

Īpaši viesi jau kuro gadu bija igauņi

Attēlā LU zinātņu prorektors Ivars Lācis un studentu korporāciju pārstāves

no *Eesti Ühõpilaste Selts (Igaunijas studentu apvienība)*, kuru izvēlētās krāsas ir tādas pašas kā Igaunijas karoga.

Akadēmiķis J. Stradiņš izteica no-

Saviesīgajā vakarā Arhitektu namā dāmas saņēma baltas neļķes, drīz sekoja pirmais valsis, dziesmas un šampanietis...

Apsveicēji no Igaunijas studentu apvienības

žēlu, ka nav varējis sveikt vienību 115 gados. Toties šogad viņš dāvināja grāmatu par Zinātņu akadēmijas vēsturi un šodienu, jo zinātne un akadēmiskās vienības ir cieši saistītas.

Visi vēlēja zelt un plaukt, darīt labus darbus Latvijai!

Arī "Universitātes Avīze" pievienojas sveicēju pulkam, vēlot būt dibinātāju J. Čakstes, K. Valdemāra, F. Brīvzemnieka, K. Barona ideju un darbu cienīgiem turpinātājiem!

ILZE BRINKMANE

MĒS PIE VIŅIEM

52. Eiropas augstskolu rektoru konference

1. lpp.

LU rektors Juris Zaķis Valensijā

Neliela atkāpe: LU radās 1919. gadā un joprojām ir pirmā klasiskā tipa universitāte, kur runā latviešu valodā. Vai tas ir labi vai slikti? Vai universitātem vajadzētu būt tik nacionālām?

Es darba grupā izvirzīju principu (un pārējie tam vairāk vai mazāk piekrita), ka internacionalizācija nozīmē

vienam ar otru runāt tādā valodā, lai saprastos. Uzsveru, ka tas ir vienkārši eksaktajās zinātnēs (matemātikā, fizikā, ķīmijā, astronomijā, arī ekonomikā) - matemātiskais aparāts jau lieto internacionālo valodu. Fizikas vai matemātiskais rakstus pārtulkot nav nekādu problēmu. Starptautiskā saprašanās ir ielikta jau pašos pamatos. Bet humanitārās zinātnes ir būvētas uz dažādu nacionālu valodu bāzes, un, tulkojot no vienas valodas otrā, daudz tiek zaudēts.

Pavīdēja doma, ka var tulkot ar datoru. Bet Puškinu, piemēram, da-

tors nekad nepārtulkos, tas ir neiespējami.

Internacionalizācija nozīmē, ka bāze ir jau uzrakstīta diezgan līdzīgi, tādā valodā, kas būtu saprotama.

Es, starp citu, lepmi teicu, ka mums jau ir bijusi internacionāla universitāte, jo mēs daudz runājām krievu valodā. Un šajā valodā runā apmēram 1/6 daļa no visiem pasaules iedzīvotājiem un pat vairāk. Toreiz problēmas it kā nebija. Bet tagad mēs pārejām uz angļu valodu. Tika diezgan kritiski runāts par šo valodu - vai tā ir labākā bāze? No otras

pusēs - ja mums nebūtu angļu valodas, kādā valodā tad mēs runātu te, Valensijā?

Ja internacionāla ir tā kopīgā valoda, tā daļa, kas viegli tulkojama, tad globalizācija nenozīmē, ka mums jābūt vienā valodā runājošiem. Mēs varam runāt savā valodā. Tas nozīmē saprast, ka upes otrā pusē arī ir cilvēki, kuriem ir savs domāšanas veids, ka es esmu gatavs aizbraukt pie viņiem, pastāstīt, kā es strādāju, un uzzināt, kā strādā viņi, kā domā un uztver pasauli. Bet man tas nav noteikti jāpārņem un "jāpārliek" savā valodā.

Globalizācija nozīmē, ka mēs esam ierakstījušies pasaules kontekstā, saglabājot savu identitāti, īpatnējo runas veidu, tradīcijas, ar to bagātinot pasaules kultūru.

Pēc konferences konstatēju, ka problēmu ziņā un pēc spējas tās risināt mēs neatšķiramies no vidēja Eiropas līmeņa", atzina LU rektors.

Spānija izraisa sajūsmu un kaunu

"Zēl, ka nespēju apskatīt Spāniju. Laiks bija labs, lietus gandrīz nelijs, pat saulīte uzspīdēja. Dienvidspānijā ir skaistas vietas, kuras kādreiz ir iekarojuši arābi. Zēl arī, ka garām bija vasaras lielie pasākumi, vērsu ciņas, kuras tā gribētu redzēt," skumji piebilst J. Zaķis.

LINDA KALNIŅA

SVEICAM

Dancis mūža garumā

ROLANDAM JURAŠEVSKIM - ilggadējam studentu deju ansamblī "Dancis" vadītājam, Rīgas Kultūras pārvaldes priekšniekam - apaļa jubileja. Šādos brīžos parasti uz mirkli piestājam, lai skaidrāk apjaustu to, kas bijis un caur pagātņi ielūkoties nākotnē.

"Koncerts būs izskanējis. Cik tādu nav bijis un vēl nenotiks. Bet dejai, arī tam latviešu dancim piemīt kāda divaina īpašība: beigties daudz par ātru. Aust rīta gaisma, dejotprieks vairs

tikai kā saldi ābeļkoka pīpes dūmi steidz pie griestiem. Deja ir tikai mirklis laika lokos.

Varbūt tālab, ka, pie jubilāra darba dienā ejot, ir jādama par pamatīgākām, loģiskām, bieži vien arī nervozām un sakāpinātām lietām un būšanām. Tās nav nodejoamas. Tās nav tikai mirklis. Dzintars sīkstums, ģimene, darbs. Un tad - dvēseles atelpai - tas, ko nevar izsacīt vārdos."

To var tikai nodejot.

ERIKS TIVUMS

Deja cilvēkus dara gaišākus

- Kāds bija jūsu ceļš līdz dejai, "Danča" vadībai?

- Sāku dejot jau no trīs gadu vecuma pie Zinaidas Zeltmates, kad viņa vēl strādāja Poligrāfiku Centrālajā klubā. Dejoju "Dzintariņā". Pamēģināju arī, ko nozīmē klasiskā dejas baletskola; tomēr izvēlējos tautas deju. Ar "Danci" esmu saistīts no 1964. gada, tajā laikā to vadīja Uldis Zagata. Vēlāk deju profesionālajā deju ansamblī "Daile". Šis laiks saistīts arī ar Universitāti, pabeidzu Juridisko fakultāti; pēc profesijas skaitos jurists. Ja nebūtu "Danča", dejas, tad diez vai es būtu tajā amatā, kurā esmu šodien. Deja - tā ir arī mūzika, dziesma. Sie jautājumi ietilpst manā darbā Kultūras pārvaldē: kopīgi organizējam pasākumus. "Danci" es vadu no 1987. gada.

Ilgu laiku esmu bijis saistīts ar Latvijas Lauksaimniecības universitāti un ansamblī "Kalve".

- Kādēļ izvēlējāties tieši tautas dejas?

- Šis process ir vecāku un pedagoģu virzīts un iespaidots. Jāpateicas maniem pedagogiem, ka patlaban esmu horeogrāfs, vadītājs. Jau 1. ģimnāzijā, skolas laikā, vadīju deju kolektīvu. Skolotāji tajā ziņā bija ļoti atsaucīgi. - Kā jūs raksturotu "Danci"?

- "Dancis" ir studentu kolektīvs. Viņi man ļoti daudz dod, pat nezinu, vai spēju tikpat daudz dot pretī. Strādājot jaunu cilvēku kolektīvos, esmu izjutis starpību starp lauku un pilsētas jauniešiem. Jebkurā gadījumā dejojotie jaunieši ir tālākā, skaidrākā daļa, kas virza mūsu sabiedrību. Mums ir gadu starpība, bet es to neizjūtu. Jaunieši mani virza uz jaunām idejām, nav iesūnošanas. Mums ir jāsauglabā savas tradīcijas, bet jāprot tās pasniegt šodienas skatījumā.

- Kādam vajadzētu būt "Danča" dejotājam?

- Vecuma ierobežojumi noteikti nebūtu noteicošie; nāk gan topošie studenti, gan tie, kas jau pabeiguši mācības Universitātē. Pedagoģis Uldis Zagata teicis, ka dejas ir jaunības māksla. Tagad Latvijā izveidojusies situācija, ka ļoti daudz ir vidējās paaudzes dejotāju - tas nozīmē, ka dejas ir aizrāvusi cilvēkus, viņi nevar no tās šķirties. Cilvēkiem nepieciešamība pēc dejas var būt tāda pati kā nepieciešamība pēc maizes. Deja cilvēkus dara gaišākus - gan tos, kas paši dejo, gan skatītājus. Baudu gūst gan vieni, gan otri.

Jebkurš, protams, nevar nākt uz "Danci". Skatītājs "Danci" jau ir pieņēmis par zināmu etalonu; nevaram būt sliktāki kā agrāk. Mums, saglabājot tradīcijas, jāmeklē arī jauni izteiksmes līdzekļi. Atnākot uz "Danci", es negrasi-

jos neko mainīt vai lauzt; mans uzdevums bija saglabāt iepriekšējo vadītāju, dalībnieku veidotās tradīcijas, noturēt tās. Mūsu mērķis nav ar jebkuriem līdzekļiem izcelties citu vidū, nedrīkstam zaudēt savu deju, identitāti. Ir autentiskas folkloras grupas, piemēram, "Dandari", bet "Dancis" folkloras elementus, pamatus pārveido jau skatuviskā variantā. Svarīgi, lai folkloras elementi būtu izkopti, un, lai to izdarītu, nepieciešami klasiskie elementi. Cenšamies iet šo ceļu. Savā laikā tika grēkots ar pārmērīgu tautas tērpu stilizāciju. "Dancis" vienmēr centies saglabāt klasisko, autentisko tautas tērpu.

- Vai sastāvs ir mainīgs?

- Man ir prieks, ka dejotāji nemainās bieži; vadītājam tas ir ļoti svarīgi. Lai izveidotos par labu dejotāju, ir vajadzīgs laiks. Atnākot uz "Danci", cilvēks var būt labs dejotājs, bet viņam noteikti būs sava attieksme, skatījums, un būtu jāatrod laiks, lai iekļautos mūsu tradīcijās, pasniegšanas manierē.

- Kas jums sniedz lielāko gandarījumu darbā?

- Pagājušie svētki man sagādāja gandarījumu tāda ziņā, ka cilvēki bija ļoti atvērti, jutu, ka viņiem patīk tas, ko viņi dara. Bija interese ne tikai par būt kopā kolektīvā, bet arī kopā darboties.

Cilvēkiem interesē tautas kultūra, viņi cenšas to saglabāt. Bija laiki, kad dejas bija kā salīna, vieta, kur eksistēja latviskais. Atmosfērā laikā šī izjūta ne daudz atslāba, bet iepriekšējie Dziesmu svētki pierādīja, ka nekas nav zudis, kultūras sajūta cilvēkos ir. Jūtu lielu gandarījumu, ka ir šī mīlestība uz tautas mākslu.

- Vai jaunatnei pašlaik ir interese par deju?

- Mēs neesam nemirstīgi, un ir cilvēki, kas iepriekšējo paaudžu veidoto nesīs tālāk. Padarītais darbs nepazudīs. Kad atnācu strādāt uz "Danci", mani bija apziņa, ka tradīcijas jāsauglabā, jāsaņem tās jauniešiem. Harija Sūnas "Audēju dejas" radusies 50. gados, "Dancis" savas pirmās godalgas saņēma 50. gados Maskavas starptautiskajā festivālā, kur arī dejoja šo deju. Var teikt, ka jaunieši to ir saglabājuši. Šis bagātības mēs neieslēdzam pūralādē, tās visu laiku tiek liktas lietā.

- Vai ir kāda dejas - "Danča" vizitkarte?

- "Dancim" tā ir "Es mācēju danci vešt", dejas, kas radusies 60. gados Ulda Zagatas horeogrāfijā. Ar šo deju bieži sākam savus koncertus, arī viesošanās reizēs ārzemēs.

- Vai jubileja jums bija "grūts darbs"?

- Neteiktu, ka tas bija grūti; bija skaisti tā strādāt. Uz šo jubilejas koncertu atnāca mani bijušie dejotāji, arī tas bija gandarījums. Domāju, ka arī viņiem bija liels pārdzīvojums atkal

būt kopā, dejot.

- Vai piekūrat teicienam "Parīze ir tur, kur esmu es"?

- Nekur pasaulē nav skaistāk un jaukāk kā Latvijā. Esmu daudz ceļojis, bet visjaukākais mirklis tomēr ir tad, kad jābrauc atpakaļ uz mājām. Tā tas ir ar visiem kolektīva dalībniekiem, viņiem mūsu zeme ir ļoti tuva. Jā, Parīze un Roma ir jaukas, bet mājas ir vienas. Uz Dziesmu svētkiem bija atbraukusi mana kolēģe no ārzemēm, viņai bija liels pārsteigums, kad, uzsākot diriģēt, Haraldam Mednim, visi piecēlās kājas, ka tauta bija tik vieno-

ta. Ārzemēs daudzviet ir pazuduši tautiskie pamati, kultūra. Viņi reizēm pat brauc pie mums smelties pieredzi, kā esam spējuši saglabāt savus kultūras pamatus. Presē vajadzētu vairāk rakstīt par pozitīvo Latvijas tēla viedošānā. Katrā braucienā esam ieguvuši ļoti daudz draugu, un, savstarpēji ietekmējoties, arī mūsu kultūra kļuvusi bagātāka. Mūsu tautastērpos redzama ietekme no poļiem, vāciešiem, zviedriem. Esam pieņēmuši to, kas ir pieņemams, un noraidījuši to, kas tāds nav, senči ir mācējuši atsijāt noderīgāko. Mūsu uzdevums šodien - apzināties, ko pieņemt, ko - nē.

Organizēts starptautisko deju festivāls "Sudmalīnas". Būtu šis festivāls tiek veidots uz mūsu kolektīvu bāzes; latviešu kolektīvi aicina tajā piedalīties savus draugus no ārzemēm. Tie, kas atbrauc uz šejieni, jau iepriekš ir nodibinājuši kontaktus. Draudzība var veidoties arī festivāla laikā.

- Vai Universitāte jūs atbalsta?

- Jāņem vērā visi ekonomiskie apstākļi, bez naudas maz ko var izdarīt; tad idejas jāliek pūralādē un jāgaida labāki laiki. Bet tad, kad labāki laiki būs pienākuši, ideja var būt jau novecojusi.

Mēs skaitāmie Universitātes ansambļi, Universitāte mums dod telpas, tas ir jānovērtē. Universitāte savā laikā sarūpējusi arī plašu tērpu bāzi, mums ir sava noliktava. Arī Rīgas pilsētas pašvaldības palīdz visiem mākslas kolektīviem. Telpas Aspazijas bulvārī mums ir ļoti piemērotas - tur ir gan stangas, gan apgaismojums, siltums, dušas, gērbtuves. Pašiem par šīm telpām, arī tērpiem jā rūpējas.

- Vai kolektīvam ir bijuši atvēršamie plāni?

- Reti ir tā, ka mums darbā iznāk pauze. Atbraucot no Itālijas septembra sākumā, tūlīt dejojām Universitātes jubilejā. Pēc jubilejas atkal bija koncerts.

Tomēr arī laiku koncertbraucienos, piemēram, Itālijā, mēs izmantojam, lai redzētu pašu valsti. Pabijām ļoti daudzās Itālijas pilsētās, piemēram, Florencē, Venēcijā, arī Austrijā. Koncertus un atpūtu mēs apvienojam.

- Vai pats esat radījis kādu deju?

- Reti ir tā, ka mums darbā iznāk pauze. Atbraucot no Itālijas septembra sākumā, tūlīt dejojām Universitātes jubilejā. Pēc jubilejas atkal bija koncerts.

Tomēr arī laiku koncertbraucienos, piemēram, Itālijā, mēs izmantojam, lai redzētu pašu valsti. Pabijām ļoti daudzās Itālijas pilsētās, piemēram, Florencē, Venēcijā, arī Austrijā. Koncertus un atpūtu mēs apvienojam.

- Vai pats esat radījis kādu deju?

Rolands Juraševskis

- Jābūt kaut kādam dzinulim, visbiežāk tā ir mūzika, kas iespaido.

Mums ir daudz vecākās paaudzes horeogrāfu, ar kuriem lepojāties, tagad ir arī jaunie, kā Jānis Erglis, Jānis Purviņš. Katram no viņiem ir savs rok raksts, viņi nekopē viens otru. Tautas dejas vienmēr jūtam horeogrāfa rok raksts. Horeogrāfu cilvēks veido, balstoties uz savu individuālo uztveri; vienai mūzikai var būt vairākas horeogrāfijas, jo katrs to izjūt citādi.

- Vai esat atsaucīgs vēl pret kādu mākslas veidu?

- Esmu "ieکشā" kultūrā un mākslā. Mani interesē teātris, balets, glezniecība. Viena māksla papildina otru. Dejojājam vajadzētu orientēties arī citās mākslas nozarēs. Ne mazums iedvesmu dejām radušās, piemēram, no kora repertuāra. Deja savukārt var iespaidot glezniecību. Maija Tabaka kā modeli izmantojusi Reģinu Razumu tautastērpā, viņa iespaidojusies, redzot aktrisi izrādē "Pūt, vējiņi!". Ietekme uz dejas režiju reizēm ir neapzināta.

- Kādi ir jūsu nākotnes plāni?

- Plānu ir diezgan daudz. Nopietni gatavojamies tam, ka būs jāapgūst repertuārs koncertam "Rīgai - 800". Vienojamies ar kolektīvu "Laima", ka februārī dosimies uz Daugavpili. Daugavpilī esam bieži ciemiņi, šoreiz tur sniegsim Itālijas ceļojuma atskaņu koncertu.

Nākamgad mums piedāvāja piedalīties vairākos festivālos Itālijā. Piedalīsimies koncertā, kas vēlts valsts neatkarības svētkiem, tas būs jau pēc pavasara neilga laika.

- Jums pašam dejas ir dzīve?

- Tā tas varētu būt. Ar deju esmu uzaudzis, arī mana sieva un puikas. Deja ir doma - ir jābūt domai, kāpēc, kādā veidā tu to izpildi. Deja ir gan ārējā, gan iekšējā kustība. Ir jādama, ko ar deju vēlamies pateikt skatītājiem. Arī attīstība dejas ir svarīga.

ANDA LASE

Ziedi dārzkopei un sportistei

Attēlā no kreisās: slavenā trenere Dzidra Karamiševa, tikpat slavenā spēlētāja Ujjana Semjonova, Maija Kārklīņa, Ināra Kauliņa, gaviļniece Tatjana Lupova, Velta Bērziņa, Inga Ose, Edīte Tuča un Anita Zaķe

LU Botāniskā dārza rožu ekspozīcijas vadītāja Tatjana Lupova 24. oktobrī atzīmēja skaistu jubileju. Tatjana ir no slavenās TTT basketbola komandas, kuras spēlētājas sauca par zelta meitenēm, jo viņas bija vairākkārtējās pasaules čempiones.

Slavenā basketboliste 23 gadus pavadījusi starp ziediem, jo savā laikā Universitātē studējusi bioloģiju, un Botāniskais dārzs kļuvis par viņas otrajām mājām.

TAS VAR JŪS INTERESĒT

Vai nojautāt, ka...

Interesanti, ka nesen veiktā pētījumā tika konstatēts, ka Latvijā galvenokārt sievietes (73%) ir atbildīgas par visiem darbiem mājāsaimniecībā. Un, neskatoties uz to, grūtās ekonomiskās situācijas dēļ lielākā daļa sieviešu vēl strādā ārpus mājas. Tas nozīmē, ka patiesībā sievietes ir nodarbinātas divos darbos uz pilnu slodzi. Pie tam strādājošās sievietes velta aptuveni divtik daudz laika mājas darbiem nekā strādājošie vīrieši, un šīs pašas sievietes algotā darbā strādā tikai nedaudz mazāk par nodarbinātajiem vīriešiem. Rezultātā nodar-

binātajiem vīriešiem ir vairāk laika gan viņu fizioloģiskajām vajadzībām, gan atpūtai.

Par šādu pētījuma nozīmi darba tirgū, dzimumu līdztiesībā un citos aspektos, kā arī par citiem ne mazāk interesantiem un svarīgiem pētījumiem varat lasīt UNDP nesen izdotajā ziņojumā "Dzimums un tautas attīstība Latvijā", kas veidots cerībā risināt dialogu visos sabiedrības līmeņos par dzimuma jautājumiem, ar to saistītajām problēmām.

ZANE STRODE

IEPAZĪSIMIES

Esmu sekojusi savam aicinājumam

Laikraksta iepriekšējā numurā vēstijām par šī gada laureātiem - cilvēkiem, kuri saņēma Minsteres stipendijas. Viņu vidū ir arī KRISTĪNE MODNIKA, kuras maģistra darbs "Roberta Mūka dzejas poētika" arī ir starp apbalvotajiem darbiem.

Mūsu saruna aizsākās ar jautājumu, kādēļ Kristīne izvēlējās studēt filoloģiju.

- Kad absolvēju vidusskolu, sabiedrībā vēl nebija nodalītas populāras vai mazāk populāras zinātnes un humanitāras zinātnes atbaidītas mazāk populāro plānā.

Vēlējās studēt vai nu mākslas vēsturi vai filoloģiju. Mani ļoti interesē arī filosofija. Tā nu filoloģija man ir Universitātē iegūtā izglītība, bet filosofija - pašmācības ceļā studēta.

Dzīvē esmu sekojusi savam aicinājumam. Tā man bijusi iekšējā nepieciešamība - izzināt gara dzīves pasauli. Ne tikai to, kas mums ir acīm redzams un dod tikai utilitāru labumu.

- Vai, uzsākot studijas, bija vēlme kļūt par skolotāju?

- Man nebija tiešs mērķis strādāt par skolotāju, taču nekas arī nebija pret. Viens no iemesliem, kāpēc izvēlējos šo ceļu un šo mācību gadu strādāju skolā, - nevēlējos zaudēt saikni ar savu specialitāti. No zinātnes skolā gan var izlietot visai maz, taču patami ir.

Pati esmu beigusi pilsētas skolu, taču, lai apjaustu citu vidi, strādāju Jēkabpils rajona Biržu pamatskola. Mācu bērniem latviešu valodu, literatūru un ētiku.

- Kādi ir jūsu principi?

- Valodā mūsu mācīšanas sistēma vairāk balstās uz gramatikas apgūšanu. Skolēni iemācās pareizi rakstīt un likt komatus, bet viņiem ir diezgan ierobežota spēja izteikties, netiek mācīta "dzīvā" valoda. Ja viņi runā vai arī raksta ārpus latviešu valodas un literatūras stundām, tad valoda ir ļoti nepareiza. Savukārt, ja skolēni zina, ka skolotājs pārbaudīs arī gramatiku, viņi saspringst un veido tādas ļoti "nedzīvus" teikumus. Manuprāt, vairāk vajadzētu mācīt skolēnus izteikties, brīvi lietot valodu. Varbūt kādreiz arī aizmirstot kādas gramatikas likumus.

Literatūras mācīšanās pamatskolā nav filoloģijas studēšana. Nevar prasīt no skolēna, lai viņš zinātu Raiņa, Veidenbauma, Annas Brīgaderes un ci-

Kristīne Modnika

tu daiļradi. Akcents vairāk jāliek uz daiļdarbu aplūkošanu, lai skolēni var izteikt savas domas, kā viņi to saprot. Nevajadzētu studēt literatūras vēsturi.

Ētika - tā ir saistība ar ārējo pasauli - kādas vērtības mēs ieraugām, kāda rīcība ir vairāk cienījama un kāda - mazāk. Ētikas skolotājiem ir liels uzdevums to iemācīt bērniem, ja tas netiek darīts ģimenēs.

Manā skolā daudzi bērni nāk no ļoti nelabvēlīgām ģimenēm, un ir grūti viņiem mācīt kādu noteiktu mācību priekšmetu. Vispirms viņiem ir jāattīstina psiholoģiskās problēmas. Skolotājam jāparāda, ka viņš pret katru bērnu izturas kā pret personību, kā pret normālu cilvēku, ne tikai māca kādu priekšmetu.

- Ko skola jums dod pašai?

- Tas ir darbs, kas saistīts ar dažādiem cilvēkiem. Iznāk pārdomāt arī to, cik sociāli nevienlīdzīga dzīve ir Latvijā un cik tas spilgti redzams. Kad dzīvoju Rīgā, nezināju, kas notiek laukos jeb, konkrētāk, pārējā Latvijā. Esot tajā iekšā, to izjutu vislabāk. Skumji, ka ir tik krasa atšķirība starp Rīgu un pārējo Latviju.

- Ko esat ieguvusi, studējot maģistrantūrā?

- Man ļoti patika šīs studijas. Bijām maza grupiņa - septiņas maģistrantes. Rezultātā ar docētājiem un profesoriem izveidojās ciešāka sadarbība kā ar personībām.

Cilvēkam maģistra diploms neko īpaši daudz nedod darba meklējumos. Svarīgāk tas ir pašizglītošanai. Vēl kas - tik brīvi kā studējot maģistrantūrā, nebiju jutiesies ne bakalaura studiju

laikā, ne arī tagad, strādājot. Apmēram bija apjausta pasaule, un varēja nodarboties ar tām lietām, kas patiešām interesē. Bija atmests viss liekais un koncentrēta uzmanība uz visvairīgāko.

- Jūsu maģistra darbs ieguva īpašu atzinību.

- Ļoti priecājos, ka ieguva Minsteres balvu, man tas bija diezgan negaidīti. Darbs tika augstu novērtēts arī aizstāvēšanā. Uz to bija ieradies arī šī darba galvenais "vaininieks", un viņš bija ļoti apmierināts ar to.

Kādēļ izvēlējās šo tēmu? Mani saista ne tikai filoloģija, bet arī citas humanitārās zinātnes. Roberts Mūks ir cilvēks, kuram pievērsoties, varēju izmantot filoloģijas saistību ar filozofiju, ar arhetipisko psiholoģiju un mitoloģiju.

Manuprāt, XX gadsimta beigās zinātnes savā starpā ļoti mijiedarbojas, vairs nav izolētas un neatkarīgas. Vismaz humanitārajās zinātnēs tā ir.

- Kādēļ jūs interesēja Roberta Mūka dzejas poētika?

- Mani ieinteresēja viņa personība. Roberts Mūks ir diezgan neordinārs cilvēks. Kopš pagājušā gada viņš dzīvo Latvijā. Atgriezies pēc 50 gadu ilgās dzīves ASV, kur daudzus gadus bijis filozofijas profesors. Paralēli tam darbojās latviešu valodā, kaut gan grāmatas rakstījis tikai angļu valodā. Viņam iznākušas 14 filozofiskas apcerējumu grāmatas un 5 dzejoļu krājumi. Šis darbs man pavēra skatu uz dziļām humanitāro zinātņu sfērām, kā arī plašu pasaules ainu.

- Jums tuvākais virziens filozofijā?

- Tas vairāk saistīts ar mūsdienām. Roberts Mūks to dēvē par mūsdienai gnozi jeb mūžīgo viedību. Tas saistīts ar arhetipisko psiholoģiju - Roberts Mūks ir pētījis Karla Gustava Junga un Hillmana darbus, kā arī ar pasaules reliģijām - kristietību, budismu, islamu.

- Kāds ir jūsu pasaules uzskats?

- Vienu laiku es biju ļoti ietekmējusies no šiem darbiem. Mazpazām atsiņģāju nevajadzīgo un veidoju savu skatījumu.

Man patīk Roberta Mūka meditātais pasaules vērojums - neiejaukšanās procesos, bet vērošana no malas. Tā ļoti pietrūkst mūsdienai cilvēkam, kurš vienmēr grib traukties, uzskatot, ka lietas nekādi nevar ritēt bez viņa iejaukšanās. Taču, kādu solīti at-

kāpjoties, varam pavērot, kā lietas rit arī bez mūsu iejaukšanās.

- Jūsu domas par Filoloģijas fakultāti?

- Ļoti priecājos, ka dekāne ir profesore Janīna Kursīte. Viņa ir ļoti daudz darījusi humanitāro zinātņu jomā. Priecājos, ka mūsu fakultātē strādā lielas personības. Lieliski, ka docētāji un profesori, kā, piemēram, Viesturs Vecgrāvis, Ausma Cimdiņa, Silvija Radzobe, Ieva Kalniņa un pārējie paliek savās vietās un nemeklē vienas dienas labumus citur.

- Vai šis gads ir gatavošanās studijām doktorantūrā?

- Varētu tā teikt. Vēlējās mazliet nogaidīt, tikt skaidrībā - ko isti es gribu un ko spēju izdarīt. Pastrādāt pedagogisko darbu, nezaudējot saikni ar zinātnei. Mani vienmēr vilinājusi akadēmiskā pasaule. Ir apņemšanās turpināt iet zinātnes ceļu.

- Ko darāt brīvajos brīžos?

- Sestdienas un svētdienas izmantoju, lai apmeklētu koncertus. Man ļoti patīk arī ceļot. To var darīt dažādos veidos - gan pa Latviju, gan arī tālāk. Mani interesē ceļošana ne tikai ģeogrāfiskā izpratnē, bet arī kultūrā un kultūrvēsturē.

- Vai ir vēlēšanās pastudēt arī ārzemēs?

- Ir gan, bet tad ir jāzina, ko. Kad cilvēks studē, lai saņemtu bakalaura grādu, var šo to pamācīt un pamācīties ārzemēs. Sajos gados gribas konkrēti zināt, ko, kas un kāpēc es daru.

Kad biju kādā ārzemju braucienā, apmeklēju arī tās valsts universitāti un noskatījos, kā viņi tur studē. Domāju, ka LU piedāvātās studijas nebūt neatpaliek. Vislabākais ir tas, ka šobrīd students pats var izvēlēties - papamet tik daudz, cik viņam ir vajadzīgs. Svarīgs ir ne tikai tas obligātais, kas jādabū ieskaišu grāmatinās, bet arī sadarbība ar pasnieiedzēju. Tas ir vislielākais sasniegums.

- Ko jums ir devusi Latvijas Universitāte?

- Brīvības apziņu un izjūtu, ko dod tas, ja cilvēks ir izglītojies. Tā ir neizsakāma iekšējās brīvības izjūta. Tu vari "stāvēt pāri" un noraudzīties meditatīvi, visu vērojot. Ne tik sāpīgi pārdzivojot, ka neesi dzīves centrā iekšā.

- Jūsu vēlējums studentiem?

- Izmantot tās iespējas, kas ir studiju laikā, un to nav mazums. Izmantot brīvību un šī laika priekšrocības. Vairāk priecāties par to, kas mums ir

MĀRA SADOVSKA

DARBS

Iespēja atrast darbu Internetā

Arvien vairāk un vairāk Internets ienāk ikdienas dzīvē. Neatējot no datora, kuram ir Interneta pieslēgums, ir iespējams iepirkties, klausīties radio, iegūt informāciju par pēdējiem notikumiem pasaulē un Latvijā, iepazīties un pat atrast darbu.

Kaut arī darba meklēšana ar Interneta palīdzību pasaulē jau ir plaši izplatīta, Latvijā šī iespēja ir parādījusies visai nesen. Tieši šādu iespēju tev piedāvā workingday.com.

Workingday.com ir mājas lapa Interneta, kas ir tikšanās vieta studentiem un darba devējiem un kurā ikviens darba meklētājs var ievietot savu CV par brīvu, kā arī apskatīt piedāvātos darba sludinājumus un uz interesējošajiem nosūtīt savu CV un pieteikuma vēstuli online režīmā tieši no datu bāzes.

Ja tu šaubies par savu CV ievietošanu workingday.com un netīci, cik reāli ir atrast darbu, tad varbūt lai šo reizi mūsu vietā runā tie, kas ir atraduši sev darbu ar workingday.com palīdzību.

Guna Rebjatnikova

Guna Rebjatnikova no Unilever:

- Biju atgriezies no Zviedrijas, kur tobrīd studēju, kad saņēmu no Workingday.com vēstuli kā Rīgas Ekonomikas Augstskolas absolvente. Kad sāku meklēt patstāvīgu darbu un ievietoju savu CV visur, kur vien iespējams, nejausi atcerējos par Workingday.com vēstuli, un ienāca prātā, ka var jau ielikt. Pilnīgi necerēju ne uz ko, drīzāk to darīju, lai nomierinātu sirdsapziņu, ka esmu darījusi visu iespējamo.

Biju jau pilnīgi aizmirsusi par to, kad kādu vakaru ap plkst. 22.00 man piezvanīja no Unilever un teica, ka apskatījuši manu CV Workingday.com un labprāt gribētu ar mani tikties darba intervijā. Lai gan Unilever izskatīja aptuveni 100 kandidātus uz divām vakancēm, man izdevās iegūt darbu, ar kuru esmu apmierināta un kuru negribētu mainīt, vismaz šobrīd ne. Manuprāt, lai atrastu labu darbu, galvenais ir izglītība un darba pieredze, bet, protams, viss ir atkarīgs no personības. Savukārt, lai izturētu darba interviju, pirmām kārtām jāatbild darba devēja prasībām un, galvenais, jābūt pieliecinātam un apmierinātam ar sevi.

Visvairāk Workingday.com mājas lapā man patīk tas, ka vienmēr var izdrukāt savu CV. Līdz ar to Workingday.com noder kā CV veidošanas rīksgrāmata. Tieši tāpēc esmu to ieteikusi arī daudziem saviem draugiem.

Šobrīd sev jaunus darbiniekus, izmantojot Workingday.com, meklē tādas kompānijas kā Lattelekom, Hansabanka, Batsoft, Narvessens, Unilever, Latvijas Pasts u. c. Varbūt tur ir darbs, pēc kura tu jau sen esi ilgojies. Ir vērts paskatīties jau šodien www.workingday.com.

LINDA KREJERE

JŪSU ZINĀŠANAI

Curriculum Resource Center

Announces Spring 2000 Sessions organized in cooperation with the Departments and Programs of the Central European University

Applicants for CRC Sessions must:

* Be university teachers and/or professionals (who teach part-time) in the Social Sciences and Humanities from the region who are preparing new or revising previously taught courses;

* Have sufficient English language ability to participate in discussions and use resource materials;

* Submit an application with all accompanying required documents as stated on the CRC application form.

All costs related to transportation and accommodation during the sessions will be covered by CRC.

Curriculum Development Program application, visiting session schedule and further information on the center's outreach activities and resources may be obtained from the CRC office at the Central European University or Soros Foundation Lat-

via, Educational Advising Center, Raina blvd. 19, room 243, Riga, LV-1586. To receive the information about the program please contact program coordinator Dace Visnola, phone: 7-228656, fax: 7-820385, e-mail: dvisnola@lanet.lv

Mailing Address:

Curriculum Resource Center (CRC)/Central European University

Nador utca 9, H - 1051 Budapest, Hungary;

Tel. ++ (36 - 1) 327 3189 or 327 3000; Fax: ++ (36 - 1) 327 3190

E-mail: crc@ceu.hu; WWW address: <http://www.ceu.hu/crc/>

Non-Discrimination Policy

Central European University does not discriminate on the basis of - including, but not limited to - race, color, national and ethnic origin, religion, gender or sexual orientation in administering its educational policies, admissions policies, scholarship and loan programs, and athletic and other school-administered programs.

Schedule of CRC Sessions

10 December 1999

Is the application deadline for the following Sessions
Medieval Studies: 20 - 27 January 2000

Session will focus on Humanities and the Concept of National Heritage

(National Heritage, World Heritage, Medievalism)

Political Sciences: 7 - 13 February 2000

Session will focus on Politics and Political Economy in Post-Communist Countries and Elections - East and West

4 January 2000

Is the application deadline for the following Sessions
Southeast European Studies: 14 - 20 February 2000

Session will focus on Religion, State and Society in Southeastern Europe

International Relations and European Studies: 21 - 27 February 2000

Session will focus on Internationalization and Economic Development Paths under Post-Communism
28 January 2000

Is the application deadline for the following Sessions

Gender and Culture: 6 - 12 March 2000

Session will focus on Feminist Philosophy

Environmental Sciences and Policy: 20 - 26 March 2000

Session will focus on Sustainable Production

Media Studies: 27 March - 2 April 2000

Session will focus on Mass Media, Nationalism and Minorities

7 April 2000

Is the application deadline for the following Sessions

Sociology: 22 - 28 May 2000 (to be held in Warsaw)

Session will focus on New Divisions in Eastern Europe in the 1990's
International Management Center: 22 - 28 May 2000

Session will focus on Preparing Entrepreneurs to Successfully Meet the Challenges of Transitional Economies

Legal Studies: 5 - 11 June 2000

Session will focus on International Business Law, Comparative Constitutional Law, and Human Rights

JŪSU ZINĀŠANAI

Studentu biznesa plāna balva - 1000\$

Amerikas Tirdzniecības palāta Latvijā ir lielākā biznesa organizācija Latvijā. Tās sastāvā ir 115 biedri, kuru kopējās investīcijas sastāda 400 miljonus dolāru.

Amerikas Tirdzniecības palāta Latvijā kopā ar citiem atbalstītājiem izsludina biznesa plānu konkursu studentiem 1999.

Sajā biznesa plānu konkursā var piedalīties visi Latvijas augstāko mācību iestāžu studenti. **Biznesa plāni jāiesniedz angļu valodā Tirdzniecības palātas birojā ne vēlāk kā līdz š.g. 1. decembrim, plkst. 8.00.** Pamelai Bankroftei (Pam Bancroft) Amerikas Tirdzniecības palāta Latvijā, Jaunielā 24-205 telpā. Sos plānus izvērtēs neatkarīga žūrija, kuras sastāvā būs gan pieredzes bagāti uzņēmēji, gan profesionāli juristi, gan arī finanšu speciālisti un mārketinga eksperti. Balvas tiks pasniegtas lietīšķu vakariņu laikā, uzstājoties īpašam viesim, 2000. gada februārī.

Konkursa balvas ir šādas:
Pirmās vietas ieguvējam tiks piešķirta naudas prēmija \$1000 apmērā (pēc nodokļiem);
Otrās vietas ieguvējam tiks piešķirta naudas prēmija \$600 apmērā (pēc nodokļiem);
Trešās vietas ieguvējam tiks piešķirta naudas prēmija \$400 apmērā (pēc nodokļiem);
Ceturtais vietas ieguvējam tiks piedāvāts viens studiju semestris Rīgas Biznesa Institutā.

Līdzās jau iepriekš izsludinātajām

naudas balvām Rīgas Biznesa Institūts piedāvā papildu balvas šo vietu ieguvējiem - vienu studiju semestri bez maksas intensīvajā MBA programmā (nodarbības notiks nedēļas nogalēs divas reizes mēnesī) un bezmaksas uzņēmējdarbības kursus trīs studentiem.

Studentam, kurš iegūs vienu bezmaksas studiju semestri Rīgas Biznesa Institutā MBA programmā, būs jāseko skolas uzņemšanas kārtības noteikumiem. Studentiem, kuri iegūs iespēju studēt uzņēmējdarbības kursā, nebūs jāsaņem ar akadēmiskajiem priekšnosacījumiem, izņemot vienu - labi pārvaldīt angļu valodu, jo mācības notiks šajā valodā.

Dž. S. Kols (J. C. Cole), Amerikas Tirdzniecības palāta Latvijā prezidents uzskata: "Mēs piedāvājam šo iespēju, jo ticam uzņēmējdarbības attīstībai Latvijā. Konkurss paredzēts, lai rosinātu Latvijas studentus iegūt praktisku pieredzi uzņēmējdarbībā, dodot tiem iespēju kļūt par veiksmīgiem un konkurētspējīgiem darbiniekiem nākotnē."

Konkursa atbalsta:
Amerikas Tirdzniecības palāta Latvijā, Architectural Investments, Austrumu Straume, Baltic American Enterprise Found, Baltic Small Equity Found, Coca-Cola Dzērieni, Colgate Palmolive, Deloitte & Touche, InterSource, Klaviņš Slaidiņš & Loze, Microsoft, Philip Morris, Procter & Gamble un Radisson SAS Daugava Hotel.

ADRIANS PAVĀRS

AIESEC Latvija starptautiskās apmaiņas programmas

AIESEC Latvijā organizē starptautisko praktikantu apmaiņas programmu. Tā ir iespēja 3. un 4. kursa studentiem un nesensajiem absolventiem strādāt praksē savā specialitātē kādā no 85 AIESEC valstīm visā pasaulē.

Prakses ilgums ir 12 - 78 nedēļas. Tāda pati iespēja tiek piedāvāta arī Latvijas uzņēmumiem un organizācijām, uz laiku pieņemot praksē ārvalstu praktikantu.

Visplašāk piedāvātās prakses iespējas ir mārketingā, ekonomikā, vadības zinībās, finansēs, grāmatvedībā, informācijas tehnoloģijās (IT), pedagogijā un psiholoģijā, sociālajās zinātnēs ar ekonomisku virzību, kā arī citās studiju specialitātēs.

Praktikanti var pieteikties šādās apmaiņas programmās:

1. *Management traineeship* - prakse uzņēmumos, nevalstiskajās organizācijās un citos sektoros ar mērķi attīstīt savas iemaņas un papildināt zināšanas, tādējādi dodot ieguldījumu arī organizācijas attīstībā (sfēras: ekonomika, vadība, mārketinga, finanses, grāmatvedība u. c.);

2. *Technical traineeships* - prakses iespējas IT studentiem strādāt savā specialitātē uzņēmumos un organizācijās visā pasaulē;

3. *Development traineeships* - prakses iespējas jebkuras nozares studentam, kas vēlas pilnveidot savas prasmes un zināšanas, dot ieguldījumu sabiedrības attīstībā. Šie studenti strādā uzņēmumos, nevalstiskajās organizācijās (NVO), valsts institūcijās, skolās un citās organizācijās, kas darbojas tādās sfērās kā izglītība, vide, jauniešu un citu NVO sektors, reģionālās attīstības programmas, uzņēmējdarbības attīstības projekti. Šī programma piedāvā iespēju strādāt ne tikai organizācijā, bet arī iedarboties uz citas valsts sabiedrību.

AIESEC Latvijas starptautiskās apmaiņas programmas ietvaros no oktobra līdz novembrim notiek starptautiska studentu apmaiņas sagatavošanas programma (SSASP). Izglītojošā pasākuma cikla mērķis ir informēt par sabiedrībā notiekošajiem ekonomiskajiem un sociālajiem procesiem, kā arī sagatavot iesaistei AIESEC apmaiņas programmās, darbam starptautiskā un dinamiskā vidē.

17. novembrī notiks apmaiņas programmu prezentācija SSASP ietvaros, kurā tiks sīkāk paskaidrots par programmām, kā arī dokumentu un speciālo formu iesniegšanas termiņiem, lai piedalītos AIESEC Latvijas organizētajās starptautiskajās apmaiņas programmās.

Nepieciešamās prasmes un spējas:

1. angļu valoda;
2. 3. vai 4. kursa students(-e);
3. zināšanas saistītas ar izvēlēto praksi;
4. vēlama darba pieredze.

Kāpēc studentam vajadzētu piedalīties apmaiņas programmās?

- * starptautiskā darba pieredze;
- * iespēja teorētiskās zināšanas izmantot praksē;
- * iespēja lietot un uzlabot valodu zināšanas;
- * jauni draugi un svarīgi biznesa kontakti;
- * starpkulturāla pieredze, iepazīstot jaunu zemi, kultūru, valodu, cilvēkus un dzīvesveidu;
- * iespēja attīstīt savas iemaņas un attieksmes;
- * neaizmirstamas atmiņas un pieredze.

EGILS ZVEJNIEKS

P.S. Interviju ar AIESEC Latvijas starptautiskās apmaiņas programmas bijušo praktikantu - RTU studentu Māri Molu lasiet nākamajā numurā

Ebreji mainīgajā pasaulē

Trešā starptautiskā konference ar šādu nosaukumu notika Rīgā, no 25. līdz 27. oktobrim. Tā bija veltīta Latvijas Universitātes 80. gadadienai.

Konferences goda prezidents bija N. Barkāns, Rīgas un Latvijas virsrabins, bet līdzpriekšsēdētāji - profesors H. Branovers no Izraēlas un profesors R. Ferbers no Latvijas. Konferences organizatoru vidū bija arī Latvijas Universitātes Jūdaiķas studiju centrs.

Konference sastāvēja no vairākām sesijām: *Intelektuāli no Baltijas; Austrumeiropa un Izraēlas valsts; Ebreji un Baltijas valstu intelektuālā dzīve; Ebreju izcelsmes filozofi no Baltijas; Sers Isajs Berlins; Latvijas un Baltijas izcilie rabīni u. c.*

LU profesors, Jūdaikas studiju centra valdes priekšsēdētājs, konferences līdzpriekšsēdētājs Ruvins Ferbers pastāstīja, ka konference tika organizēta, lai aktualizētu akadēmisko un zinātnisko uzziņas pusi šeit dzīvojošiem ebrejiem. Tā bija iespēja satikties reliģiskajiem darbiniekiem, izcilie domātājiem, latviešu zinātniekiem, lai apspriestu jautājumus, kas ir aktuāli ebreju kopienai. Piemēram, kas šodien ir reliģija? Vai šodien zinātnieks var būt arī reliģisks cilvēks? Tā bija arī iespēja ļaut izteikties tiem, kas klusēja padomju laikā un nekļuva par filosofiem, savas tautas vēstures speciālistiem, bet kam ir, ko teikt.

Ideja bija - savākt Rīgā cilvēkus

no Austrumiem, no bijušās Padomju Savienības, arī no Rietumiem - Izraēlas, ASV, Anglijas, Kanādas, lai šie zinātnieki, eksperti, speciālisti varētu viens otru uzklaut, apmainīties domām, kā arī uzklaut mūs, Rīgā dzīvojošos.

Pēdējā - trešā konference - izcēlās ar to, ka tajā tika aplūkoti speciāli temati: filozofija, reliģija, vēsture, izglītība jeb pašidentitātes apziņa. Konference bija veltīta arī izcilajām ebreju izcelsmes personībām Latvijas un Baltijas vēsturē, viņu ieguldījumam Austrumeiropā, Centrāleiropā, kā arī visās pasaules kultūrā.

Vēl šī konference bija veltīta arī sera Isaja Berlina 90. jubilejai, ko

svinēja visa pasaule. Tas ir mūsu gadsimta izcilākais politikas filozofs, kurš dzimis un bērnības gadus pavadījis Rīgā. Referātu "Sers Isajs Berlins: ceļš no Rīgas" nolasīja Mihails Ignatjevs no Oksfordas Lielbritānijā, un tas izsauca lielu interesi klausītājos. Par seru Isaju Berlinu referātus nolasīja arī profesors Aivars Stranga un docents Abrams Kleckins.

Profesors Ruvins Ferbers pastāstīja arī, ka konferences atklāšanā bijis interesanti uzklaut Latvijas ārlietu ministra Induļa Bērziņa uzstāšanos. Saistoši referāti bija arī profesorei Maijai Kūlei un profesoram Jānim Stradiņam.

Konferencē piedalījās pārstāvji no

vienpadsmit valstīm, un tika nolasīti 60 referāti.

Sekcijā "Latvijas un Baltijas izcilie rabīni" tika runāts arī par Rogačovus Gaonu (Gudro) no Daugavpils. Kā teica profesors Ruvins Ferbers, ja pasaulē, reliģiskajās aprindās kaut ko zina par Latviju un Daugavpili, tas noteikti ir sakarā ar Rogačovus Gaonu. Tikpat izcila personība ir rabīns A. Kuks no Bauskas, kā arī citi.

Tika nolasīti daudzi izcili un vērtīgi referāti. Kā uzsvēra profesors Ferbers, šo konferenci rīkojot, mēs kļūstam tuvāki Eiropai, visai pasaulei. Tas pierāda, ka mūsu pētījumi ir pasaules līmenī.

MĀRA SADOVSKA

LIELAIS SPORTS

Sporta karaliene - vieglatlētika

Šajā gadā LU vieglatlētu rindas papildinājušas ar vēl vienu talantīgu sportistu, jau pasaules junioru čempionu 110 metru barjerskrējienā un daudz citu titulu īpašnieku, divdesmitgadīgo STANISLAVU OLIJĀRU. Vēl pagājušogad Olijars startēja junioru vecuma sacensībās, bet jau šogad nopietni sācis piedalīties elites (pieaugušo) sacensībās un jau ir starp divdesmit ātrākajiem barjersprinteriem pasaulē šogad. Piedāvājam interviju ar viņu.

- Šogad tu iestājies Universitātē, kurā fakultātē?
- Iestājos Pedagoģijas un psiholoģijas fakultātes Veselības un sporta izglītības katedrā.
- Tu labi runā latviski, kaut gan neesi latvietis. Kur iemācījies?
- Apguvu pašmācības ceļā, lasot avīzes, žurnālus un sarunājoties latviski.
- Vai tagad mācoties tev atliek laika treniņam?

- Diezgan daudz laika paliek.
- Viegli treniņus savienot ar mācībām?
- Jā. Mācoties es dažreiz nedomāju par treniņiem un otrādi. Cenšos nejaukt mācības un treniņus, jo tās ir divas atšķirīgas nozares.
- Cik gadus jau trenējies?
- Līdz 1994. gadam trenējos fut-

bolā, tad pievērsos vieglatlētikai.
- Kāpēc pievērsies tieši barjerskrējienam?
- Man vislabāk padodas barjerskrējiena. Piemēram, sprintā nav tik lielu izredžu cīnīties ar melnādainajiem sportistiem, jo rezultāti ir augsti.
- Kad tu trenējies?
- Vislabāk man patīk trenēties no rītiem, jo vakaros pēc mācībām sporta zālē ir daudz cilvēku. Tas traucē.
- Vai tagad, rudens periodā, gatavojies nākamajai sezonai un arī Olimpiskajām spēlēm, tev ir arī kādi mērķi?
- Jā, protams.
- Lai labāk sagatavotos nākamajai sezonai un iegūtu labāku sportisko formu, vai tev nevajadzētu biežāk trenēties?
- Nē, nejutu pagaidām tādu vajadzību.
- Pasaules čempionātā Seviljā tev nedaudz pietrūka no Kazanova Latvijas rekorda 110 met-

ru barjerskrējienā. Vai tu nožēlo vai domā nākamgad noskriet vēl ātrāk?
- Es domāju, ja es noskrietu daudz ātrāk nekā šogad, tad nākamgad man būtu grūtāk samierināties ar vājāku rezultātu.
- Tā varētu būt motivācija lielākam kāpumam nākamajā sezonā?
- Jā gan. Arī pieredzes un spēka būs vairāk.
- Nākamgad ir arī vasaras Olimpiskās spēles Sidnejā. Vai nevajadzētu cerēt uz astoņnieku?
- Tas ir mans mērķis.
- Tev bija iespēja pabūt ASV. Vai nedomā braukt otrreiz?
- ASV es guvu savā ziņā pieredzi, bet otro reizi nebraukšu, jo tur ir citādi. Universitātē, kurā es biju, man bija nodrošināta bezmaksas ēdināšana, dzīvošana. Mācies un trenējies, tur tev ne par ko nav jādomā. Es nevaru teikt, ka universitātēs tur būtu arī

daudz augsta līmeņa sporta speciālistu. Būtu labi, ja Latvijā būtu tādas augsta līmeņa sporta bāzes un pietiekams finansējums kā tur.
- Vai studējošo sporta līmenis tur ir augsts?
- Viduvējais līmenis jā, bet līdz augstam virsotnēm aiziet maz studējošo. Piemēram, manā grupā no divdesmit sprinteriem tikai kādi divi trīs bija ar labu rezultātu. Tur labi ir viduvējam sportistam - dzīvosi, sportosi un pēc četriem gadiem brauksi atpakaļ. Man tepat Latvijā ir labs treneris, un ar to pietiek, lai nebrauktu atpakaļ uz ASV.
- Kādi svarīgi mači gaidāmi tuvākajā laikā?
- Februāra beigās būs Eiropas čempionāts telpās. Protams, nedrīkst aizmirst vasaras Olimpiskās spēles Sidnejā. Jācenšas nostartēt pēc iespējas labāk.
Sarunājušies
MAREKS LAUVA
un VILNIS BERNHARDS

JAUNUMI

Lai nekurkst vēders studentam

No labās - LIF programmas padomes priekšsēdētājs Imants Meierovics un a/s "Dati" prezidents Valdis Lokenbahs

- Novēlu, lai stipendija jums tiešām palīdz, jo cilvēks tikai tad spēj domāt un runāt, kad viņam (vēderā) nekas nedzied, - tā Latvijas Izglītības fonda rīkotā stipendiju konkursa uzvarētā-

mēm". Mums pašiem Latvijā izglītoti cilvēki ir visnotaļ vajadzīgi.

Liekas, visi klātesošie arī bija vienprātis, ka bez tālredzīgu cilvēku izpratnes un finansiāla atbalsta tāds

konkurss nemaz nevarētu būt, tāpat kā glāze šampanieša pēc apliecināšanas.

Fonds studentu atbalstam

- Stipendiju konkursus Latvijas Izglītības fonds sadarībā ar minētajiem uzņēmumiem rīko regulāri. Tie notiek jau kopš 1993. gada. Pa šo laiku stipendijas saņēmuši vairāk nekā tūkstoš studentu, bet šajā reizē apliecināšanas par stipendiju piešķiršanu pasniegām 92 konkursa laureātiem, - "Universitātes Avīzei" stāsta fonda vadītājs Imants Meierovics. Savukārt viņa sadarības partneris V. Lokenbahs domā - ja nebūtu Meierovica kunga neatlaidības, mērķtiecības un spēka, šis fonds, iespējams, būtu nomiris īsi pēc tā sekmīgās atklāšanas.

Apstākļos, kad ar pamatstipendiju nepietiek pat pilsētas transportam, fonda galvenais mērķis ir materiāli palīdzēt studējošajiem, lai viņiem nav jāiet kaut kur vakaros vai nakts stun-

dās piepelnīties un lai viņi savu studiju laiku maksimāli varētu veltīt mācībām.

Kā tikt pie stipendijas?

- Konkursus parasti izsludinām Latvijas augstskolu avīzēs vai ar institūtu palīdzību (konkrētās specialitātēs), - skaidro I. Meierovics.

Galvenais kritērijs, lai tiktu piešķirta stipendija, ir studenta sekmju līmenis. Bez tam tiek vērtēta viņa aktivitāte, iesaistoties kursos ārpus konkrētās studiju programmas. Svarīgas ir arī svešvalodu zināšanas un iestrādes zinātnē (publikācijas). Turklāt studentam jāiesniedz arī intelektuālais tests.

Tie laimīgie, kas saņēmuši stipendijas, ik mēnesi varēs savā maciņā ielikt Ls 30, bet tie, kam pagaidām nav veicies, lai sakopo spēkus, gatavojoties nākamajam konkursam!

DAINA KALNA

Sveicam LU bakalaurus un maģistrantus, kuri ir uzvarējuši stipendiju konkursā 1999./2000. m. g. I semestrī:

Fizikas un matemātikas fakultātē: bakalaurus - T.Mihailovu, D.Usenko; maģistrantus - M.Kravcevu, A.Kravcevu, V.Skvorcovu.

Pedagoģijas un psiholoģijas fakultātē: maģistranti - L.Medni.

Ķīmijas fakultātē: bakalaurus - J.Ameļinu, I.Žukovsku; maģistrantus - K.Babri, M.Ikaunieku, J.Upmali.

Ekonomikas un vadības fakultātē: bakalauru - M.Priedi; maģistranti - D.Miķelsoni.

Vēstures un filozofijas fakultātē: bakalaurus - N.Ignatjevu, L.Magdaļenko, I.Svikli, R.Ķipuru.

Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultātē: bakalaurus - A.Grīnbergu, I.Lonsku, D.Mangali, L.Nosovu, T.Kohu.

Konkursu sponsorējuši: a/s "Dati", a/s "SWH Rīga", Vals "Latvijas dzelzceļš", Latvijas Vides aizsardzības fonds.

Embriju kolekcija Anatomijas un histoloģijas katedrā

Visā cilvēces attīstības gaitā viens no visintriģējošākajiem ir bijis jautājums par cilvēka embrionālo jeb intrauterīno attīstību un līdztekus tam - par novirzēm šīs attīstības gaitā. Jau Austrālijas aborigēni uz alu sienām smilšakmeni atstājuši pirmos vēsturiski zināmos ar attīstības anomālijām dzimušu mazu cilvēciņu attēlus, bet senajā Ēģiptē, 2000 gadu pirms mūsu ēras, medicīniskās embrioloģijas attīstības nepieciešamību.

Pirmkārt, tie ir 3% - 5,7% jaundzimušo, kuri piedzimst ar izteiktām attīstības anomālijām. 20% no šiem zīdaiņiem neizdzīvo.

Otrkārt, pasaules medicīnas attīstības līmenis kā pašu jaunāko ārsta pacientu min nevis vairs jaundzimušo, bet augli (no trešā embrionālā attīstības mēneša līdz dzimšanas brīdim), un patlaban jau veiktas 200 intrauterīnās augļa

operācijas, no kurām nedaudz vairāk par pusi bijušas veiksmīgas.

Latvijas Universitātes Medicīnas fakultātē embrioloģijas apmācībai veltīts atsevišķs kurss. Anatomijas un histoloģijas katedrā izveidota unikāla preparātu kolekcija, kur preparātos redzamas praktiski visas dīgļa un augļa struktūru attīstības stadijas. Tomēr vislielākais katedras un līdz ar to arī Universitātes ieguvums ir Daugavpils ārsta Nikolaja Lebeda nesēn dāvinātā embriju kolekcija.

Minētais Daugavpils ārsts savos darba gados bijis pilsētas slimnīcas Ginekoloģiskās un dzemdniecības nodaļas vadītājs, un, ticot, ka medicīnas speciālistu apmācībai ir nepieciešamas unikālas lietas, vairāk nekā 30 gadu laikā savācis 44 pārmainītus dīgļus un augļus. Tādējādi kopā ar katedras kolekcionētajiem embrijiem izveidota kolekcija, kurā aplūkojamas vizuāli neizmānītas dīgļa attīstības stadijas no otrās embrionālās nedēļas ("augļa olas" stadija) līdz dzimšanas brīdim. Kolekcijā pārstāvētas tādas patoloģijas kā anencefālija (galvas smadzeņu lielo pusložu trūkums), galvas smadzeņu trūce (smadzeņu vai to daļas atrašanās ārpus galvaskausa), pilnībā kalcificēts dīgļis, kas atbilst olvadā, olvadai ar tajos ielīgdošajiem dīgļiem. Patiesībā ir tā, ka embrionālajā attīstības laikā ir tā saucamie "riskā periodi", kuros topošajai mātei un dīglim dažādu kaitīgu faktoru iespaidā iespējama attīstības anomāliju rašanās. Šajos

riska periodos intrauterīni aiziet bojā 80% no pārmainītajiem dīgļiem. Pētot un aprakstot dīgļus mūsu kolekcijā, visvairāk "dabas kļūdu" atrasts 7 - 8 nedēļas veciem embrijiem. Visbiežāk anomālijas skārušas seju - tie ir dīgļi ar nesaugušiem pieres un deguna aizmugurējiem vidussmadzeņu trūcēm. Otrā visbiežākā anomālija, kuru novērojām augļa periodā gandrīz visās attīstības stadijās, ir ūdensgalvas jeb hidrocefālijas veidošanās. Dažiem embrijiem un augļiem atrastas multiplas (daudzas) attīstības anomālijas. Savā ziņā unikāls ir auglis ar kopā saplūdušu kaklu un krūškurvi, kurš aizgājis bojā intrauterīni ar sifilisu slimai mātei. Par pārmainītiem uzskatāmi arī vizuāli neizmānītie dīgļi un augļi, kuri mācību procesā tiek izmantoti, lai demonstrētu attiecīgajam grūtniecības laikam atbilstošu attīstību. Tomēr tiem nav noteikts kariotips un nav veikta iekšējo orgānu un sistēmu attīstības analīze, un tādējādi nav iespējams pilnībā izslēgt visas iespējamās patoloģijas.

Nobeigumā vēl dažas pārdomas, kas ir cieši saistītas ar katedras kolekciju un tās demonstrāciju. Uzskati var būt dažādi, un, iespējams, ir pareizi, ka cara Pētera I savāktā patoloģisko embriju un augļu kolekcija ir izstādīta aplūkošanai visiem interesentiem Sanktpēterburgas Dabas muzejā. Tomēr to, ko saskatīs speciālists, var nesaprast un nerēdēt nespeciālists vai, piemēram, mazs bērns, kurš, priecīgi

spiegdams, baksta ar pirkstu aiz stikla novietotajā ciklopa acī...

Skumju izbrīnu jūtot un nejutoties pārliecināti par to, vai patoloģiski pārmainītu mazo cilvēciņu sensacionālās bildes vispār paaugstinās tautas kopējo sanitāri higiēnisko līmeni un atbildību par to, kā, kad un kāpēc radām pēcnācējus, neatļāvām kolekciju fotografēt vienpadsmit dažādu mūsu valsts preses izdevumu pārstāvjiem.

Katra no augstāk aprakstītajām "dabas kļūdām" patiesībā ir traģēdija tam, kurš ir šī kļūda, un tam, kurš šo kļūdu radījis. Traģēdijas bieži liekas sensacionālas vai tiek par tādām padarītas, tomēr gandrīz vienmēr tās nav morāli izturētas. Tādēļ katedras kolekciju esam nolēmuši izmantot tikai mācību un pētnieciskiem nolūkiem. Tomēr kolekcija ir un būs pieejama studentiem, pasniedzējiem un ārstiem no mūsu un citām augstskolām un/vai medicīniskajām iestādēm, piemēram, Lauksaimniecības universitātei, kuras pasniedzēji jau lūguši atļauju ierasties kopā ar studentiem atbilstoši tematam aplūkošanas laikā.

Cilvēka attīstības procesā pārāk bieži nāve met ēnu pār dzīvību. Un varbūt tieši mūsu zināšanu padziļināšana medicīniskajā embrioloģijā būs noteicošā, lai mainītu šo dogmu...

Profesore MĀRA PILMANE, LU MF Anatomijas un histoloģijas katedras vadītāja

Atklāts ANO Informācijas centrs

ANO pastāvīgais koordinators Latvijā Jans Sands Sorensens 2. novembrī bija priecīgs, ka uz ANO Informācijas centra atklāšanu ieradās daudz interesentu, jo šeit pieejamā informācija domāta gan studentiem un mācībspēkiem, gan biznes-

meniem, māsaimniecēm, gan lauku cilvēkiem. Tāpat visiem, kam varētu interesēt šī centra bibliotēkas fondā atrodamā informācija par ANO sistēmu pasaulē un dažādiem tematiem, kas saistīti ar ANO. Grāmatas un periodiskie izdevumi par sociālo integrāciju, demokratizāciju, sociālo un ekonomisko attīstību, sociālo veselību, nabadzību, dzimumu līdztiesību, cilvēktiesībām, apkārtējo vidi un citiem jautājumiem galvenokārt ir dažādu ANO aģentūru publikācijas.

Bibliotēkas fondos atrodas uzziņu izdevumi, grāmatas, periodiskie izdevumi un ziņu biļeteni, kā arī video filmas. Bibliotēka piedāvā iespēju izmantot Internetā publicētos ANO materiālus un citas noderīgas Interneta adreses, skat. ANO Latvijā Interneta lapas, adrese: <http://www.undp.riga.lv>

Attēlā no kreisās - J.Sorensens un centra vadītāja I. Peldeke

ANO Informācijas centrs atrodas Pils ielā 21, tālr. -7503604, fakss - 7503601, e-pasts: info@undp.riga.lv. Pieņemšanas laiki katru dar-

ba dienu no pl. 13 līdz 17, izņemot ceturtdienu, kad varat uz ANO mītni doties līdz pat pl.19.

TO LABĀK NEZINĀT

Sveiki, sagrozītas garšas mīlotāji !!!

Kā jau bija solīts pagājušā numurā, šoreiz runa būs par garšvielām un aromātvieļām, kuras mēs plaši izmantojam ne tikai mājās pārtikas gatavošanai, bet arī rūpnieciskajā ražošanā. Bet vispirms precizēsim, kas tās par vielām, un orientēsimies, no kā tās rodas. To jūs izdarīsit manā vietā, pareizi atbildot uz jautājumiem, par ko jūs varat iegūt labu garšvielu komplektu – Mc Cormick no firmas "DAMPS" SIA (Balvas ir paredzētas pirmajiem trim pareizu atbilžu autoriem).

- Vai pētersīlis un dilles pieder pie garšvielām, vai tās uzvert kā ēdieni?
- Safrānam latīņvalodas nosaukums ir:
  - Crocus Sativus;
  - Thymus Vulgaris;
  - Ferula Assa-Foetida.
- Ar ko atšķiras melnie pipari no baltajiem?
- Kādu kanēļaugu daļu izmanto par garšvielu?
  - lapas; b) saknes; c) ziedus; d) mizu.

(Bet nesteidzieties ar atbildēm, labi padomājiet, jo, teiksim, pētersīli svaigā veidā viena tauta ēd lielos daudzumos, cita – niecīgos). Pareizās atbildes gaidām nedēļu no laikraksta izdošanas datuma.

Garšvielas un aromātvieļas tiek izmantotas visur un ne tikai, lai iegūtu lielisku garšu, bet arī, lai nomāskētu nepatīkamas. To var uzskatīt par krāpšanu. Minimālam daudzumam garšvielu piemīt stipras īpašības, un tās dažreiz pilnīgi nomāskē īsto produkta garšu. Starp citu, saindēšanās bieži notiek tieši tādēļ. Mutes receptori vairs nespēj atpazīt bojātos produktus un mikrobu izdalītos toksīnus. Ir pat tāda šaubīga versija par dinosauru izmiršanas cēloni, ka viņi saēdušies indīgās papardes savu garšu receptoru mazdiferencēšanās dēļ. Tā kā gandrīz visām garšvielām ir stipri izteikta iedarbība, tās var uzskatīt par fizioloģiski aktīvām vielām. Un tas tiešām tā ir. Piemēram, melnie pipari (*Piper nigrum L.*) izraisa dedzinošu sajūtu. Šo signālu organisms uzvert kā sāpju sajūtu. Pret šīm sāpēm gal-

vas smadzeņu šūnas izdala endorfīnus un enkefalinus, kuriem ir morfīnam līdzīga analgētiska iedarbība. Par aso garšu ir atbildīgs alkaloīds piperīns. Par aromātu – galvenokārt felandrēns, kurš sastopams lauru lapās, koriandrā, Indijas ķīmenēs, piparmētrā, paēģļos, dilles u. c. Interesants ir arī fakts, ka piperīnam un morfīnam ir viena un tā pati ķīmiskā formula – C₁₇H₁₉O₃N, bet dažāda uzbūve. Izdalītām endorfīnam un enkefalinam piemīt ne tikai analgētiska, bet arī narkotiskā iedarbība. Tā izraisa eiforiju, novēršot nepatīkamas sajūtas, izmaiņot emocionālo attieksmi pret negatīvām parādībām, un samazina uzmanību. Tādēļ var saprast, kāpēc daudziem patīk "ļoti asi" ēdieni... Līdzīgu efektu var iegūt no paprikas (*Capsicum Annum L.*) un čilizas (*Capsicum frutescens L.*) – sarkanajiem pipariem, kuros par aso garšu ir atbildīgi kapsaicinīdi. Čiliza tiek uzskatīta par visdedzinošāko piparu, pateicoties kapsaicīna daudzumam. Medicīnā paprikas tinktūra tiek izmantota kā rūgtums apetītes izraisīšanai un gremošanas procesa uzlabošanai, bet arī – kā sāpju novēršanas līdzeklis.

Vēl viena mums ļoti pazīstama garšviela ir muskatkrieksti. Tiem arī piemīt ļoti asa un dedzinoša garša un aromāts. Tos izmanto mērcešu gatavošanā, gaļas sautēšanā, pievieno putnu gaļai, arī piparkūku miklai, dažādām smalkmaizītēm u. c. (Bet nedomājiet, ka tie ir tik nevainīgi!). Muskatkriekstos atrodas tādi savienojumi kā trimiristiāns, miristiāns, elemiāns, kura struktūra ir ļoti līdzīga halucinogēnajam meskalīnam. Šie sa-

vienojumi organismā pārvēršas par benzedrīniem un dezoksibenzedrīniem. (Benzedrīns ir nekas cits kā amfetamīns, un to pirms dažiem gadiem varēja nopirkt jebkurā aptiekā). Šīs vielas stimulē CNS. To pārākīga lietošana izraisa tahikardiju, asinsspiediena svārstības un paaugstināšanos, optiskās un dzirdes halucinācijas.

Literatūrā ir minēta astoņgadīga bērna nāve pēc divu muskatkriekstu kodolu apēšanas. Vispār miristiāns ir ļoti izplatīta viela augu pasaulē un atrodas arī pētersīlī, kuru mēs lietojam gan pie maizes izstrādājumiem, gan pie mērcēm un gaļas ēdieniem. Dažās valstīs pētersīļļa tiek oficiāli ražota. Medicīnā pētersīli izmanto kā diurētisko līdzekli tūskas gadījumā, nieru un urīnpūšļa slimību, gremošanas procesa traucējumu un dzemdes asiņošanas gadījumā. Citas pētersīļa galvenās ēteriskās eļļas ir apiols un a - pinēns, no kuriem pēdējais ir terpenīna pamatkomponents. Interesanta situācija ir ar mārrutkiem, kuros atrodas glikozīds sinigrīns. Organismā tas fermentatīvi sadalās līdz aliisinepju eļļai. Tā ir ārkārtīgi kairinoša viela. Pat mazās devās tā izraisa uz ādas un gļotādas hiperēmijas un dedzinošas sāpes, bet, ilgstoši iedarbojoties, bez tam vēl apdegumus un ādas atmiršanu. Tās tvaiki izsauc klepu un asarošanu. Mazās devās aliisinepju eļļa palielina apetīti un kuņģa sulas izdalīšanos, bet lielās devās izraisa gastroenterītu. Bet nav vis tik šausmīgi – lielu plusu mārrutkiem var piešķirt par tajos esošo fermentu lizocīmu, kas darbojas kā antibio-

tika un spēj iznīcināt gram pozitīvo floru – streptokokus un stafilokokus. Īstenībā garšvielās atrodas vēl ļoti daudz vajadzīgu vitamīnu, amino-skābju, nepiesātinātu taukskābju un minerālvielu. Tiem ir liela nozīme apetītes palielināšanā un sagremošanas procesa uzlabošanā. Mūsu laikā garšvielu ražošanā tiek izmantotas speciālas tehnoloģijas, pateicoties kurām var iegūt augstas klases maisījumus ar noteiktām īpašībām. Precīzāku informāciju par garšvielu izmantošanu jūs varat saņemt, zvanot pa telefonu: 7288718.

Tāpēc īpaši neuztraucieties, jo nesat vienīgi, kas var baudīt garšvielu labumus. Organisms izturēs un pat pieprasīs vēl. Tāpēc meklējiet, kur lētāk, un pērciet veidmēr!

Tiem, kas negrib piedalīties konkursā, bet nevar iztikt bez garšvielām, iesaku apmeklēt firmas "DAMPS" Ltd. veikalu "Avokado". Adrese: Ģertrūdes ielā 60 – tur būs nopērkamas jebkādas garšvielas!

Jūs mēģinājais baidīt
OLEĢS DZENĪTIS
no Ķīmijas fakultātes

P.S.: Ja jums ir kāda interesanta informācija par jaunu pret sevi, par cilvēka jauno dzīvības procesu norisi utt., tad droši sūtiet to uz adresi: baron101@hotmail.com un kopā papriecāsimies par to un iepriecināsim citus. Bet, ja jūs vēl neesat izveidojuši adresi Internetā, tad nesiet tās tieši uz redakciju ar piezīmi: "To labāk nezināt...". Visinteresantākajām ziņām paredzēta pat ļoti nekaitīga balva.

Tātad jautājumi:

1. Ar ko atšķiras garšvielas no aromātvieļām?

GRĀMATAS TEV

"Jumava" iesaka

TOMASS TRANSTREMERS

"ATMIŅAS MANI REDZ"
"Es guļu gultā atplestām rokām,
es esmu enkurs, kas kārtīgi ieracies
zemē un notur milzīgo
ēnu, kas lido tur pāri,
lielo nezināmo, kam es tikai daļa un
kas noteikti
par mani svarīgāks."
Viņš ir vērotājs,

kura uzdevums
saprast
un precizēt,
viņam ir svarīga
kustība, bet
ne mazāk
nozīmīgs ir
sāpnis. Dzejnieks
Tomass Transtremers -
zviedrs, kura dzeja
ir tulkota vairākus
tūkstošus reizes,
tam angļu,
ungāru un holandiešu
tulkojami gandrīz
vai raujot viņam no
rokām manuskriptus.
Izlasē "ATMIŅAS
REDZ" ir apkopoti
dzejoli no 11 autor-
torkrājumiem. Šī
grāmata ir kā tilts
starp zviedru un
latviešu kultūru,
jo dzejoli iespējami
kā vienā, tā otrā
valodā. Atdzejotāji
latviski: V. Belševica,
S. Elsberga, U. Bērziņš,
Z. Elsbergs, A. Irbe,
J. Kronbergs, K. Skujenieks.

Baltijas jūras dzejnieka
T. Transtremers
sirdij tuva ir arī
Latvija, jo 1970.
gadā viņš ir rakstījis
vēltījumu "Draugiem
aiz robežas". Šķiet
jau pārbaudīta
patiesība - nevajag
runāt par dzeju,
lai tā runā pati.
Meklējiet šo patiesi
interesanto izlasi
grāmatnīcās, lasiet
un noteikti atradīsiet
arī sev tuvas dzejas
jūtas!

Air Mail
Meklējiet pastkastītī,
es nēsāju šo vēstuli
pa pilsetu.
Milzu mežā, kas no
betona un ak-

mens,
plivīnās šīs
nomaldzītes tauriņš.
Pastmarkas
lidojošais paklājs,
adreses
lodzīgie burti
un mana
aizīzeģelētā
patiesība
tagad
karājās
gaisā virs
okeāna. (...) Jau
no grāmatplauktiem
pazudusi
un savu otro
izdevumu
gaida

"TAISNĪBA VIENMĒR UZVARĒS" – J. ČAKSTES
atziņas, runas, dokumenti,
raksti un vēstules.
Pēc 140 gadiem, kopš pasaulē
nācis J. Čakste, lasītāji var
izlasīt mūsu pirmā Valsts
prezidenta sacīti un rakstīti
apkopojumu. Šī ir pirmā
Čakstes grāmata latviešu
valodā. Pirmoreiz latviski
ir tulkota arī viņa līdz šim
vienīgā grāmata – brošūra
vācu valodā "Latvieši
un viņu Latvija" (1917).
Šīs grāmatas nolūks ir
izcelt Čakstes mūsdienu
gaismojot "viņa laika"
vēsturisko kopainu. Izdevuma
veidotāji ir centušies
saglabāt autora valodu,
izteiksmes skaidrībai
labojot vienīgi novecojušus
vārdus. Grāmatā ietverts
arī profesora J. Stradiņa
raksts "Jānis Čakste un
demokrātijas ideju
iedibināšana Latvijā."
"Mēs vēl neprotam
izmantot savas zemes
skaistumus. Ja šāda
vieta atrastos kaut
kur ārzemēs – sen jau
še būtu ierīkots
pirmklasīgs kūrorts
un latvieši krātu
naudu, lai uz šejieni
abrauktu un

ārstēties." Vai līdzīgas
nopūtas un atziņas
neizskan arī šodien?
Un cik ilgi vēl?
"Jumavā" izdots
vārdnīcu sēriju ir
papildinājis vēl
kāda - "LATVIEŠU -
ITALIEŠU SARUNVĀRDNĪCA".
Tā domāta plašam
lasītāju lokam un
noderēs gan tiem,
kuri dodas
ceļojumā uz Itāliju
vai uzņem
itāliski runājošus
viesus pie sevis,
gan tiem, kuri
vēlas patstāvīgi
apgūt sarunvalodas
pamatus. Grāmatas
sastādītāji – T. Liseka
un Dž. Fantons,
redaktore – D. Meiere.
State be-

ne! (Lai jums
labi klājas!)

Džeks London ir
viens no mūsu
gadsimta
izcilākajiem
amerikāņu rakstniekiem,
kura skarbuma un
piedzīvojumu pilnie
darbi tuvi visu
paaudžu lasītājiem.
Arī paša rakstnieka
dzīvesstāsts ir ne
mazāk aizraujošs
un dramatisks.
Aleksa Keršova
grāmata "DZEKS
LONDONS. DZĪVE"
ir neparasta
monogrāfija,
kurā slavenā
amerikāņu rakstnieka
dzīves svarīgākie
pavērsieni tiek
raksturoti ar
citātiem no viņa
darbiem. Tas
piešķir monogrāfijai
autobiogrāfisku
noskaņu un atklāj
līdz šim vēl
nepazīto
Džeku Londonu,
rādot lielā
rakstnieka
dzīves
tragēdiju.
"Lai gan
vairāki biogrāfi
pazīnāja, ka Džeka
"Memuāri par
alkoholu" ir
pārspīlēti,
viņš neatlaidīgi
apgalvoja, ka īstenībā
aiz bailēm
no redaktoru un

lasītāju
atraidījuma
viņš šajā
grāmatā ir
pieklusinājis
savu
orgānu
pilno
apjomu.
Alkohols
noslēdz
ūdensšķirtni
starp viņa
emocionālo
pusi - mazo,
biklo
grāmatu
mīlotāju - un
vīru, kādam,
pēc paša
domām,
viņam
vajadzēja
būt. Tas
izdedzināja
sev ceļu
viņa
smadzenēs,
atmieklēja
viņa
biklumu,
runādams
ar viņa
muti un
kopā ar viņu,
un viņa
vietā
gluži kā
kāds
divņubrālis
un otrs
"es". (...) Lai

klūtu par
vīru
starp
vīriem,
Džeks
bija
spiests
pierādīt
savu
vīrišķību,
ne tikai
ļaujot
sevi
piedzirdēt,
bet arī
rikojot
traučus,
pļēģurojot
un
stājoties
preti
katram
huligānam,
kas
viņam
draydēja."
Šī
interesanta,
aizraujošā,
lasītāju
mulsinošā,
neparastu
atkļājumū
pilnā
monogrāfija
papildina
"Jumavā"
izdotos
zvaigžņu
dzīvesstāstus.

KONKURSS

... ar "Jumavu"

- Kārtējā konkursa jautājumi:**
- Skaidrot svešvārdus!
abate –
abazūrs –
abituāriāns –
Buona sera!
Arrivederci!
Addio!
Si, grazie!
Prego!
3. Par kādām "Jumavā" izdotajām grāmatām stāstījam iepriekšējā "UA"?
Lai jums veicas!

- Iepriekšējā konkursa pareizās atbildes:**
- "Jumava" ir
laidusi
klajā
vācu
klasika
J. V. Gētes
darbu
"Fausts"
un krievu
klasika
F. Dostojevska
darbu
"Idiots".
2. Oranžos
ietērpos
greznojas:
1) P. Bankovskis
"Plāns
ledus";
2) R. Novuda
"Sievietes,
kas mīl
par daudz".
3. "Jumava"
ir izdevusi
šādas sa-

- runvalodas
vārdnīcas:
1) Latviešu -
angļu
sarunvārdnīca;
2) Latviešu -
franču
sarunvārdnīca;
3) Latviešu -
itāliešu
sarunvārdnīca.
4. Filozofiskas
hermeneitikas
pamatzīmes
mēs varam
atrast
Hansa-
Georga
Gadamera
grāmatā
"Patiesība
un metode".
5. Šī grāmata
ir "Saskarsme
audzēkņiem",
kuru
sastādījuši
autori
S. Kupše,
I. Sietniece,
V. Brālītis
un I. Dubkēvičs.

Šoreiz uzvarētājas ir:

Inta Veide - LU
Psiholoģijas
un
pedagoģijas
fakultātes
sociālās
pedagoģijas
specialitātes
1. kursa
studente,
Sintija Pilāte - LU
Psiholoģijas
un
pedagoģijas
fakultātes
1. kursa
studente,
Anita Kovaļevska,
Andžela Pankova -
komunikāciju
zinātnes
specialitātes
2. kursa
studente.
Gaidām "UA"
redakcijā
pēc
balvām!

SAGATAVOJUSI
ZANE STRODE

NOTIKUMS

Rīga 18. novembrī

Par godu Latvijas Republikas proklamēšanas 81. gadskārtai Rīgā notiks vairāki svinīgi pasākumi un svētku salūti, in-formē "Diena".

Uz Valsts prezidentes aicinājumu izteikt idejas par 18. novembra atzīmēšanu atsaukušies vairāk nekā trīsdesmit cilvēki.

18. novembrī Saeimā paredzēta svinīgā sēde, augstākās valsts amatpersonas noliks ziedus pie Brīvības pieminekļa, Doma baznīcā notiks ekumeniskais dievkalpojums, būs armijas parāde, un prezidente teiks uzrunu tautai, ziņo preses dienests.

Rīgas dome par godu svētkiem rīkos aptuveni piecas minūtes ilgu salūtu.

Vairums cilvēku, kas atsaukušies uz prezidentes aicināju-

mu rakstīt par 18. novembra svinībām, vēlētos šajā dienā redzēt visapkārt daudz valsts karogu, dzirdēt valsts himnu un Valsts prezidentes uzrunu tautai. Viņi atbalsta svinīgus sarīkojumus skolās. Daļa uzskata, ka 18. novembrī būtu īpaši jāgodina brīvvalsts dibinātāji un brīvības cīnītāji.

Mode

No 17. līdz 20. novembrim Rīgā notiks 5. Modes asambleja, pulcējot dizainerus, biznesa un masu mediju pārstāvjus no desmit pasaules valstīm.

Vizuāli saistošāku informāciju varat gūt Modes asamblejas īpašajā mājas lapā: <http://www.fashionassembly.lv>, kur būs iespējams iegādāties arī biļetes.

KINO KONKURSS

Brīvbiļete uz
"Rīgu"

No 19. līdz 25. novembrim kinoteātrī "Rīga" notiks franču kino nedēļa "Europakino Panorama".

"Brālēns"

Alēna Korno filmā "Brālēns" režisors, izvēloties aktierus galvenajām lomām - aicinājis nevis slavenas kinozvaigznes, kā viņš mēdza darīt līdz šim, bet divus franču estrādes komiķus - Alēnu Šabatu un Patriku Timsētu, kaut gan šī kinodarba žanrs ir policijas filma.

"Vēstule"

Šī filma uzmanību visupirms saista ar Manuela de Oliveiras vārdu: portugāļu kinovēstures pašā rītausmā, 1928. gadā, šis režisors (toreiz 20 gadu vecumā) guva ievēriību ar filmu "Dou-ru, smagais darbs uz upes". Rosīgi un ražīgi viņš strādājis nu jau sešus gadu desmitus, Venēcijas festivālā saņēmis "Zelta Lauvu", Lokarno festivālā "Godā Leopardu". Varētu atpūsties? Bet 1999. gadā Kannu festivāls aplaudē vecmeistara Manuēla de Oliveiras jaunākajai filmai "Vēstule". Galvenajā lomā ir Kjāra Mastrojāni, kas festivāla laikā saņēma šādu raksturojumu: "Viņa atveido pati sevi - vecmodīgi audzinātu nevainīgu meiteni, kura lieliski prot franču valodu un kurai nav vietas mielpilsoniskajā mūsdienu pasaulē."

"Kas mani mīl, tas brauks ar vilcienu"

Patrisa Šero filmu "Ievainotais" jau rādīja Kannu festivāla 1983. gada programmā. Arī mūsu programmā iekļautais viņa darbs "Kas mani mīl, tas brauks ar vilcienu" nāk no Kannām (tur to demonstrēja 1998. gadā). Šī filma nupat sagādājusi divas Cēzara balvas: režisoram un operatoram.

Sīzets vēltīts "liberālajos Rietumos" laikam jau visnotaļ pierastai, bet "vecmodīgajā Latvijā" gluži skandalozai tēmai - homoseksuālistiem.

Režisora Patrisa Šero filmās (pat tad, ja tajās konstatētas izcili izteiksmīgas operatora radītas vizuālās vērtības, kā tas ir šoreiz) uzsvars likts uz talantīgu aktiermākslu. Pirmais pierādījums - Žana Batista lomai izvēlētais Žans Lui Trentinjans. Lomās vēl arī Vinsents Peress, Bruno Todešini, Valerija Bruni Tedeši, Paskāls Gregorī u. c.

Ar filmu ražošanu Šero nesteidzas, šis ir viņa biogrāfijā septītais kinodarbs, iepriekšējais - filma "Karaliene Margo" bija 1994. gadā.

"Mariuss un Žanete"

Robērs Gedigjans dzimis 1953. gada 3. decembrī Estakā, nelielā ostar pilsētiņā Marselas tuvumā, viņa māte ir vāciete,

tēvs - armēnis. Savu filmu scenārijus raksta pats, tāpēc ļoti jūtama personiska attieksme, tāds īpašs sirsnīgums dzīves un cilvēku vērojumā. Filmas "Mariuss un Žanete" darbība risinās režisora dzimtajā Estakā. Tas ir stāsts par cementa fabrikas strādnieka Mariusa un trūcīgas sievietes, divu bērnu mātes Žanetes, attiecībām. Izpratne un iejūtība, līdzjūtība līdz pat mīlam sentimentam, jautrība un humors, samezģojumu atrisinājums labiem cilvēkiem par labu - šī būs viena no visdemokrātiskākajām un vislabestīgākajām filmām visā mūsu cikla programmā. Aktieru - reklāmvaižņu skaistums režisoram nav bijis vajadzīgs, viņš tam liek pretī citu, dziļāku skaistuma izpratni. Žanetes lomas atveidotāja Ariāna Askaride ir jauka tieši ar savu vienkāršību un dabiskumu. Arī Žerārs Meilāns un citi aktieri vīriešu lomās nav no tiem supermeniem, kam honorārs jāmaksā miljonos.

1997. gada decembrī, "Lumiers de Paris" balvas piešķirot jau trešo reizi, divi simti citvalstu žurnālistu izvērtēja aizvadāmā gada kinoražu un par labāko franču filmu atzina "Mariuss un Žanete". Francijā izdotie izziņas avoti uzrāda vēl citas 12 balvas, ko šī filma saņēmusi dažādās nacionālajās un starptautiskajās kinoskatēs.

Savukārt 1998. gadā Ariāna Askaride par Žanetes lomu saņēma Cēzara balvu.

"Pola X"

Dīvains un neparasts ir šīs filmas literārais pamats. Hermanis Melvils izbraidīja pus pasauli, būdams matrozis uz valzivju medību kuģiem, tad atgriezās dzimtajā Ņujorkā un kļuva par amerikāņu rakstniecības klasiķi. Viņa psiholoģiski analītisko romānu "Pjērs jeb Divdomības" (1852) tagad, pēc pusotra gadsimta, ekranizēšanai izvēlēties viens no vismodernākajiem franču kinorežisoriem Leo Karakss.

Pjēra lomā - Žerāra Depardjē dēls Gijoms Depardjē, Izabella - krievu aktrise Jekaterina Golubeva no Sanktpēterburgas, Pjēra māte - Katrīna Denēva (kura piekritusi pieskarties pat ģimenes asinsgrēka tēmai un kādā no intervijām par vienu no vissarežģītākajām filmas epizodēm nosauc ainu, kad māte ir gultā kopā ar dēlu).

Neparastuma, savdabīguma, divdomīguma ziņā šī filma joprojām ļauj dēvēt Leo Karaksu par vienu no mūsdienu franču kinomākslas visestravagantākajām personībām.

"Atrastais laiks"

Francijas un Itālijas kopražojuma filmas pamatā ir franču rakstnieka Marsela Prusta septiņu romānu cikla "Pazudēto laiku meklējot" (1913 - 1927) pēdējās grāmatas motīvi. Marsela Prusta prozas stilistikai raksturīgo "apziņas plūsmas" smalko izklāstu pārlīkt kinoekrāna vizuālajā valodā režisors Rauls Ruīzs varēja itin droši, jo liela daļa no viņa kinodarbiem tapuši dzimtajā Čīlē, un tur uzkrātā pieredze viņam lieti noder arī tagad, Eiropā strādājot. Latīņamerikas valstu kinovalodu ļoti jūtami ietekmēju-

REKLĀMA

LU studentiem,
mācībspēkiem,
darbiniekiem

NIKŪTA

Mēs esam
skaistumkopšanas salons
tepat blakus LU lielajai mājai
Arhitektu ielā

Mums ir ideja - sniegt vislabāko, lai būtu pa kabatai arī jūms. Uzdrot apliecību, kas liecina par pieredzi Latvijas Universitātei, jūs iegūstat

atlaidi!

- matu mazgāšana, griešana, veidošana
- solārijs
- daudz kas cits

Ceļš pie mums:

Iegūstot klienta karti,
jūs piedalāties loterijā,
kurā visi laimesti ir pilni

Arhitektu ielā 1
Tel. 7212327

šas literārās tradīcijas, notikumi visu laiku svārstās starp reālo un mistisko.

Pārcēlies dzīvot uz Parīzi, Ruīzs gluži loģiski apsvēra iespējas ekranizēt tieši franču literatūru. Marsela Prusta impresionisms, spēles ar zemapziņu, nojautām, īstenību un sapņiem nemulsināja Ruīzu. Vēl jo vairāk tāpēc, ka Odetes un Žilēras lomai viņš pierunāja izcili inteligentas, gudras aktrises - Katrīnu Denēvu un Emanuēlu Beāru.

"Enģeļu sapņainā dzīve"

Režisors Ēriks Zonka dzimis 1956. gadā, izglītību guvis aktieru studijā Ņujorkā, tad atgriezies dzimtajā Francijā. Pēc trijām samērā labvēlīgi novērtētām ismetrāžas dokumentālajām filmām viņš 42 gadu vecumā sadūšojas uzņemt savu pirmo pilnmetrāžas aktierfilmu "Enģeļu sapņainā dzīve".

1998. gada Kannu festivālā tieši šajā filmā redzamās abas galveno lomu atveidotājas tika atzītas par konkursprogrammā labākajām aktrisēm. Enģeļu filmā nav, toties ir divas divdesmitgadīgas meičas. Filmas scenāriju Zonka rakstījis divus gadus, lzas lomā vēlēdamies redzēt tieši Elodiju Bušē (jaunā aktrise nav vairs iesācēja kinomākslā, viņa jau filmējusies pie Serža Gensbūra un Andrē Tešinē), bet šis kinolomas pamats ir visai reāls, Zonkas dokumentālista gaitās atrasts. "Sastapu meiču ar mugursomu plecos, viņa man atļāva palasīt savu dienasgrāmatu, tajā bija atrodams bezgalīgs dzīvesprieks," saka režisors. Toties uz Marī lomu (tajā redzēsīm Natašu Renjē) bijis konkurss, jo režisors meklējis abu meiteņu "tandēmu".

Tā nu esam tikuši pie kinostāsta par divu meiteņu dzīvi starp sapņiem un īstenību.

"La vie rêvée des anges"

Iepriekšējā konkursa pareizās atbildes:

1. Filmas "Dzīve ir skaista" režisors ir Roberto Benini.
2. Galvenās vīriešu lomas tēlotājs ir Roberto Benini.
3. Filmas "Oņegins" režisore ir Marta Fainsa.
4. Filma "Oņegins" uzņemta 1998. gadā, bet pirmizrāde notiek 1999. gadā.

Pareizo atbilžu autores ir Kristīne Novika un Sanita Timbare. Gaidām "UA" redakcijā pēc brīvbiļetēm.

"Universitātes Avīze"

Redaktore ILZE BRINKMANE
Tekstus rediģē IEVA JASINSKA
Tekstus ievada BRIGITTA KERSTENA
Datorsalikumu veido GUNTARS STEPĀNS
Saimnieciskos jautājumus kārtō MAREKS LAUVA

Adrese: Raiņa bulv. 19, 136. telpa, Rīga, LV-1586 (pastkastīte atrodas vestibulā, blakus taksofonim)
Tālruni: 7034328, 7034329; Elektroniskais pasts: hua@lanet.lv
mājas lapa Vispasaules timekli: <http://ieva05.lanet.lv/~hua>
Reģistrācijas apliecība Nr. 535.
Pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā atsauc uz "UA" obligāta. Redakcijas viedoklis ne vienmēr sakrīt ar rakstu autoru viedokli.